

Reggeli Ujság

Noviszd, 1940 február 13, kedd

Urednik — Szerkeszti
ANDRÉE DEZSÓ

21. évfolyam 44. szám

Amerika a háboru felé sodródik

— mondják Roosevelt ellenfelei Sumner Welles európai útjával kapcsolatosan

Udvariasan kell fogadni az amerikai külügy államtitkárát — Az olasz sajtó kétszínűséggel vádolja Franciaországot

Newyorkból jelentik: Roosevelt köztársasági elnök ellenfelei nagy elégedetlenséggel fogadták azt a hírt, hogy Sumner Welles külügyi államtitkár Európába utazik és látogatásokat tesz a háborus országok fővárosaiban. Johnson szenátor kijelentette, hogy Amerika mind inkább a háboru felé sodródik és Sumner Welles küldetése az első lépés a háboru felé. Kijelentette, hogy Amerikának első-sorban saját ügyeivel kell törődnie és feltétlenül az európai konfliktuson kívül kell maradnia.

A nyugati államok fővárosaiban nagy érdeklődéssel várják Sumner-Welleset. A londoni Sunday Express azt írja, hogy az amerikai külügyi államtitkárát nagyon udvariasan kell fogadni.

A belga sajtó is érdeklődéssel kíséri Sumner-Welles küldetését. A »Foruit« című lap megállapítja, hogy általános a békeóhaj, de teljesen új alapokon. Ennek a megvalósítása azonban még messze van és igen sok áldozatot követel. A háboru meghosszabbítása a civilizáció végét jelentené.

A »De Standard« című lap szerint a tartós béke a gazdasági megújulás a semleges államokat is érdekli. Még a tárgyalások megindulása előtt meg kell győződni a tartós béke lehetőségéről.

A londoni Sunday Dispatch szerint Sumner-Welles Kenedy, Amerika londoni nagyköveteinek kezdeményezésére utazik Európába.

A francia sajtó is behatóan foglalkozik Sumner-Welles külső európai látogatásával. A párisi Matin azt írja, hogy Roosevelt elnök kiküldötte Franciaországban a legmelegebb fogadtatásra fog találni, még pedig nemcsak a hatóságok, hanem a lakosság részéről is. Franciaország lojálisan és őszintén fogadja Sumner-Welleset, mert nincsen semmi rejtegetni valója — írja a lap. Nekünk nincsenek nemzeteink, sem fajaink, akik rabságban vannak és akiket fel kell szabadítani.

Az amerikai államtitkárnak arról kell meggyőződnie — írja a Matin — hogy a Rajna tulsó partján is hasonló-e a helyzet. A lap végül annak a reményének ad kifejezést, hogy Roosevelt kiküldötte nemcsak Berlinbe látogat el, hanem Prágába és Bécsbe is, főleg azonban Varsóba.

Az Oeuvre hasonló szellemben ír. A lap azt írja, hogy azok az államok, amelyek mindent megtesznek, hogy Európában elkerüljék a háborút, szeretettel fogadják

Sumner-Wellest, az amerikai demokráciának az Ó-világba küldött képviselőjét.

OLASZ TÁMADÁS FRANCIAORSZÁG ELLEN

Rómából jelentik: A Resto del Carlino a párisi Matinnel vitázva, hogy Olaszország németbarátságát nem lehet összeegyeztetni éles szovjetellenes magatartásával, azt írja, hogy Franciaország nagyon kétszínű játékot űz. Mert míg a nyilvánosság előtt a finneknek tapsol hősies magatartásukért, addig titkon azt reméli, hogy Sztalin cserbenhagyja majd Németországot és ismét a nyugati demokráciákhoz csatlakozik.

SUMNER-WELLES LÁTOGATÁSA ÉS NÉMETORSZÁG

A Pester Lloyd berlini jelentése szerint a német külügyminisztérium eddig még nem kapott hivatalos értesítést Sumner-Welles látogatásáról. Berlinben csak a sajtójelentésekből tudják, hogy

Roosevelt megbízásából a külügyi államtitkár Európába érkezik és útja során Berlinbe is ellátogat. Németország ily módon nem ismeri a látogatás célját és jellegét, feltehető azonban, hogy ha a legközelebbi napokban Washingtonból hivatalos jelentés érkezik is Berlinbe, német állásfoglalásra ezzel kapcsolatosan nem lehet várni. Szemelláthatóan meg akarják várni Berlinben, hogy mit fog az amerikai diplomata személyesen mondani látogatásakor. Berlini amerikai körökben azt mondják, hogy Sumner-Welles Roosevelt elnök személyes megbízottaként jön Európába, hogy az európai kérdést tanulmányozza. Kétségtelen, hogy Berlinben alkalma lesz a hivatalos német álláspontot megismerni. Valószínű, hogy maga Hitler is fogadja. Tekintve, hogy Sumner-Welles európai útja — amint azt amerikai körökben is hangsúlyozták — kizáróan informatív jellegű, nem lehet meglepő a következőket várni a látogatástól. Nyilvánvaló, hogy Berlinben nagy tartózkodással illetik meg a helyzetet, ami abból is nyilvánvaló, hogy a németországi lapok még vasárnapi számaikban sem irtak egy szót sem Sumner-Welles látogatásáról.

A szovjet a balti államokat akarja elfoglalni

Az észti és lett vezérkari főnökök tanácskozására Széleskörű kommunista szervezkedés Stockholmban

Helsinkiből jelentik: Berlis tábornok, a lett hadsereg főparancsnoka, mint már jelentettük, Tallinba utazott, ahol Lajdoner tábornokkal, az észti hadsereg vezérkari főnökével tanácskozott. Ennek a megbeszélésnek az érdekelt fővárosokban igen nagy jelentőséget tulajdonítanak. Attól félnek ugyanis, hogy a szovjet újabb lépésre készül a balti államok ellen és ennek célja azok végleges és teljes megszállása. Erre vonatkozólag jellemző Ulmanisz köztársasági elnöknek vasárnap megtartott beszéde, amelynek során kijelentette, hogy lehetséges az, hogy egy nap az egész nép katonai ruhát fog ölteni szabadsága megvédésére. Általános a vélemény, hogyha a helyzet nem lenne komoly, akkor nem beszélt volna így a köztársasági elnök.

A KOMMUNISTA PÁRT MŰKÖDÉSE SVÉDORSZÁGBAN

Stockholmból jelentik: A stockholmi közbiztonsági osztály főnöke

a következő közlést adta ki: »A rendőrség olyan értesítést kapott, hogy a svédországi kommunista párt nagy pénzüsségeket kapott

Szovjetországból, valószínűleg azért, hogy káros működést fejtsen ki Svédországban. Még 1934-ben meghívtak egy munkásdelegációt, hogy látogasson el Moszkvába. A küldöttség két svéd és egy norvég tagját Moszkvában Kuusinen, a jelenlegi finn kommunista kormány elnöke fogadta. Kuusinen a három kommunistának nagy összegű pénzt ajánlott fel, hogy Stockholmban és Finnországban illegális kommunista akciót kezdjenek. Mindegyikük hétézer svéd koronát kapott és ennek a pénznek a felét finn valutában kapták meg. Ezt a pénzt Svédországba csempészték.

Ezzel a tevékenységgel, valamint azokkal a tényekkel kapcsolatosan, amelyek a Stockholmban megtartott házkutatások alkalmával napfényre kerültek, tíz személyt, közöttük két külföldit, letartóztattak. Két letartóztatott, közöttük a »Ni Dag« című lap főszerkesztője, tegnap szabadlábra kerültek. A házkutatás alkalmával sok dolgot koboztak el, ami megvilágítja a kommunisták tevékenységét. Eddig még nem tanulmányozták át eléggé az anyagot és így végleges határozatot nem lehet még mondani.

BELGIUMBAN IS VESZÉLYT JELENTENEK A KOMMUNISTÁK

Brüsszelből jelentik: A kommunista által Monsyban és Charleroyban szervezett sztrájkok után, politikai körökben az a nézet alakult ki, hogy a kommunista szervezeteket fel kell oszlatni.

A »La Gazette« ezzel kapcsolatosan többek között ezeket írja:

»Kétségtelen, hogy felvetődött a belga egység szükségességének kérdése. Erről a szocialisták éppen úgy meg vannak győződve, mint a többi belga polgárok. Hogy megakadályozzák a kommunistáknak az ország felosztására irányuló működését, fel kell oszlatni pártjukat, amelyben olyan rendbontó elemek vannak, akiket az alkotmány sohasem védett meg.«

Befejeződtek a szovjet-bolgár kereskedelmi tárgyalások

Szófiából jelenti az Avala: A bolgár-szovjet gazdasági tárgyalások, amelyeket Moszkvában folytattak a Bulgáriának szállítandó gyapot ügyében, kedvező eredménnyel véget értek.

A bolgár küldöttség, amely kizárólag a gyapotipar képviselőiből áll, tegnap visszautazott Moszkvából Bulgáriába.

Szófia értesülések szerint a szovjet légügyi szakértői ugyancsak befejezték a technikai előkészületeket a Moszkva és Szófia közötti légi forgalom megvalósítása ügyében.

Az első szovjet személyszállító repülőgép február 19-én fog a fekete-tengeri Burgas kikötőjének repülőtérén leszállani.

Tavasszal megindul a németek nagy támadása

Olasz lap hegemoniára törekvéssel vádolja Angliát és Franciaországot

Rómából jelentik: A Gazetta del Popolo berlini tudósítója »Vajjon a közelgő tavasszal megmozdulnak-e a nyugati harctéren farkasszemet néző hadseregek?« című cikkében azt írja, hogy Németország magához fogja ragadni a kezdeményezést, amit a nyugati hatalmak eddig is átengedtek neki.

A Corriere della Sera »Mik a a szövetségesek háborús céljai?« című cikkében ezeket írja:

»A brit és francia államférfiak azt állítják, hogy országuk a szabadságért és igazságért harcolnak, különösen pedig a kisnemzetek szabadságáért. Ha azonban elolvassuk az „Economist“ című jelentékeny brit lapban megjelent vezércikket, akkor arra a megállapításra kell jönnünk, hogy Anglia és Franciaország nem akarnak senkit sem felszabadítani, sem erkölcsi vagy történelmi téren biztosítani a hegemoniát, hanem kereskedelmi és katonai téren. Ez az angol lap azonban valószínűleg önkéntelenül is közölte ezt a mondatot:

»E háború következtében Franciaországnak nem lesz többet if-

Jusága és ez nemcsak őt fogja sújtani.«

»Igen könnyű belátni — állapítja meg a lap —, hogy e mondat végének értelme Angliára vonatkozik és így állapítják meg a tényt, hogy Franciaország és Anglia az öregek hazája lesz és vajjon lehet-e öreg erővel uralkodni Európa politikai helyzete felett?«

A NYUGATI HARCTÉREN VÁLTOZATLAN NYUGALOM URALKODIK

Berlinből jelentik: A német főparancsnokság közli: A harctéren nyugodtan telt el a nap. A német repülők a rossz idő ellenére is repüléseket végeztek Nagybritannia felett. Egy őrnaszádott elsüllyesztettek. Az összes német gépek sértetlenül tértek vissza kiindulási helyükre.

AZ ELSŐ AUSZTRÁLIAI CSAPATOK ANGLIÁBAN

Londonból jelentik: A hadügyminisztérium közlése szerint az első ausztráliai és újzélandi csapatok angol kikötőbe érkeztek s onnan a számukra kijelölt táborokba szállították őket. A katonák egészsége és szelleme kifünő.

Vasárnap oly hideg volt Magyarországon, hogy főbben megfagytak

Nyíregyháza környékén négyen fagytak meg — Az ország többi részén is vannak áldozatai az ötödik fagyhullámnak

Budapestről jelentik: Az ötödik hideghullám, amely három nap óta erős hófúvással együtt Magyarországon végigsöpört, hat emberéletet követelt újabbán áldozatul. Az áldozatokat

az országuton lepte meg a hóvihár és ott fagytak meg.

A hófúvások következtében a vasúti forgalom egy részét be kellett szüntetni. A trieszti gyorsvonatot olyan hőtömeg lepte el, hogy hét mozdony sem tudta kihuzni. Az utasok segélyvonatba szállottak és 11 órai késéssel érkeztek meg Budapestre. Kassa felé teljesen szünetel a vasútforgalom. Szegeden a nagy hőtömeg alatt három ház teteje beomlott. A házbeomlásoknak

egy leány esett áldozatul.

Nyíregyházáról jelentik: Vitéz Serégyi Ágoston orosz főjegyző felesége és Bíró Sándor református

lelkész felesége, vasárnap a Kisvárdához közel lévő Rétközberencsen voltak látogatóban. A községből autón akartak az ajaki állomásra jutni, de az autó utközben elakadt a hófúvásban úgy, hogy gyalog kellett visszamenniük a faluba. Itt kétlovas szánt kaptak és azon indultak Ajak felé. Néhány kilométernyire az állomástól az egyik ló kidőlt, mire a kocsis gyalog indult vissza a faluba segítségért, de a szánkót és a két nőt az országuton hagyta. Mire visszatért a segítséggel, a hó teljesen ellepte a szánkót és

a két szerencsétlen asszonyt csonttá fagyottan vették le a szánkóról.

Tegnap hajnalban a Nyíregyháza felé vezető országuton két megfagyott férfi holttestét találták. A férfiak személyazonosságát nem tudták megállapítani.

Kutyás osztagok a finn harctéren

(Helsinki, február.) Nemsokára megjelennek a finn keleti harcvezetői a legkülönösebb és legszörnyesebb ujoncok, akik valaha is európai háborúban szerepeltek. Néhányan közülük Kanadából és Alaszkából jöttek, mások Grönlandból vagy Svéd-Lappföldről. Az egyikük szibériai. Ezek lesznek az első kutyák, amelyek tényleges résztvevőivé válnak a háborúnak,

az első kutyafogatok, amelyek fegyvert és lőszert szállítanak majd az első vonalakba.

Láttam a kutyasztagokat ezeket az eredeti tagjait, amint gyakorlólepkön fékte nélkül száguldoznak a havon. Hat kutyafogat katonai kiképzése majdnem befejeződött. Svéd önkéntesek hajtják ezeket, akik Kanadában, Alaszkában vagy Lappföldön tanulták meg mesterségüket. A kiképző táborból nemsokára kikerülő negyvenkét erős, bozontos kutyát azonban nemsokára mások követik, amelyeket az orosz- finn háború idejére vesznek igénybe. Alkalmazásuk új fejezettel gazdagítja a sarkvidéki hadvezetés krónikáját.

A kutyafogatokat nemcsak arra használják fel, hogy fegyvert és hadianyagot szállítsanak a finn tűzvonalba, hanem

visszatérően sebesülteket fognak hazahozni az utatlan hósvátagonkon át.

A svéd önkéntes sereg tisztjeinek véleménye szerint ezek a kutyafogatok páratlanul értékesek lesznek, mert kettős feladatukat a legnagyobb gyorsasággal képesek ellátni.

Az eszkimókutyák első osztagának parancsnoka Krusenstierna Stig őrmester, aki egyébként báró, a legrégebb svéd nemesi családok egyikének tagja. Elmondta nekem, hogy már négy évvel eze őt kutyafogatokat hajtott Quebec vidékén és nagyon elégedett északamerikai »nevelőjének« eredményeivel. Két hajtója régebben Alaszkában működött, a nevük Lindstrom Axel és Aspegren Károly. Két másik hajtója, Ekenstam Sture és Gustaf, ismert svéd hegymászók, testvérek.

Báró Krusenstierna őrmester elmondta, miközben a tábor végigjártuk, hogy kutyái negyven kilométert is futnak egy óra alatt és

képesek naponta száz kilométert rohanni, megszakítás nélkül.

A kutyafogatok nem az országutakat fogják használni, amelyeket az orosz bombavető a legsűrűbben látogatnak meg. Két en erdős vidékeken tiszter olyan gyorsan tudják vontatni a gépfegyvereket és lőszert, mint a lovaszánok és megközelíthetik a távoli, elszakított frontszakaszokat is, ahova eddig csak a sifutók jutottak el. Két kutyát könnyűszerrel elhuz százhusz kiló hadianyagot. A magam szemével láttam egy próbautat, négy kutyát három természetes férfit huzott olyan gyorsan és könnyedén, mintha az egész gyerekjáték volna.

A kanadai és svéd kutyákon kívül van egy fogat, amely hata mas fekete sörényű, félig grönlandi, félig farkaskutyákból áll. A vezérkutyájuk egy csupaideg állat: Ajargo a neve. Az egyetlen szibériai kutyát, amelynek a bundája majdnem olyan vastag és göndör, mint a bárányé, Irkutsknak hívják.

Ő az egyetlen bosevistaellenes szibériai.

A svédországi lappkutyák szép állatok; a svédok szürke kutyáknak hívják őket. Kisebnek mint a kanadai és grönlandi korcs fajok, a szőrzetük nem olyan sűrű, de nagyon izmosak és odaadók.

A »kutyáöknéntesek« csak tíz napja vannak Finnországban, de e'öbbs már többhetes kemény kiképzésben vott részük Svédországban. Számítani lehet rájuk, hogy nemcsak új rekordokat fognak teremteni a gépfegyverszállításban az eddig megközelíthetetlen szakaszokon, hanem igen sok emberéletet is megmentenek, mert a súlyos sebesülteket gyorsanszállítják el a harctérről a hátrább fekvő kórházakba.

A finnországi tél sokáig tarthat. Ezért a kutyafogatok három hónapig vagy még tovább is tényleges szolgálatot teljesíthetnek, amíg májusban hahónapos szabadságra mehetnek. Egy-egy kutyát élme naponként egy nagy száritott lazac és egy font hus.

Eddig még senki sem adott hírt arról, hogy a finn hadiszolgálatba bevonják a kutyasztagokat. Véletlennek köszönhetem, hogy én lehettem az első, aki meglátogathatta táborukat és láthattam munkaközben a kutyákat. Ők a leg'elkecsőbb, legbuzgóbb ujoncok, akiket csak elképzelni lehet. Ha a svéd önkéntesek az alaskai Nomeban toborzóirodát nyitnak, ott bizonyára a következő szövegű felhívást fogják kiragasztani: »Gyakorlott kutyakocsisokat keresünk. Jobb szórakozás és változatosság biztosítva, mint az aranyláz idején...«

Leland Stowe.

A noviszádi ügyvédi kamara közgyűlése

A noviszádi ügyvédi kamara vasárnap tartotta évi közgyűlését dr. Adamovics Alekszandar elnökletével. A közgyűlésen megvitatták a mitrovicai törvényszéknek a noviszádi felelbitvíteli bírósághoz csatolásával előállott új helyzetet. A mitrovicai törvényszék területét ugyanis a Horvát bánóság megszerzése után a noviszádi felelbitvíteli bírósághoz csatolták és ezzel

a mitrovicai kerületben lévő ügyvédek is a noviszádi ügyvédi kamarához tartoznak.

Most az a kérdés merült fel, hogy a mitrovicai kerület ügyvédei milyen feltételek mellett lépjenek be a noviszádi ügyvédi kamara nyugdíjintézetébe. Ugy döntöttek, hogy minden mitrovicai kerületi ügyvéd szabad választására bízzák, hogy a noviszádi vagy a zágrebi ügyvédi kamara nyugdíjgyesületének kötelékébe akar tartozni. Azok az ügyvédek, akik a noviszádi ügyvédi kamarát választják, nagyobb összeget fizetnek be a nyugdíjgyesületbe, hogy a régi kamarai tagokkal egyenlő betétjük legyen.

A pozsonyi szövet követ Budapesten

Budapestről jelentik: Puskin Mihajlo, Szovjetország pozsonyi követe, vasárnap délelőtt autón Budapestre érkezett. Puskin követ szigoruan rangrejtve utazott és Budapesten senkivel sem találkozott. Autóján először a Svábhegyre hajtattott, majd megnézte a Várban az őrségváltást, utána megebedelt és délután ismét visszatért Pozsonyba.

URANIA MOZI - Noviszád

Február 12-18-ig bemutatásra kerül a magyar filmipar remeke:

Fekete gyémántok

Jóka Mór regénye nyomán

Főszereplők: Jávor Pál, Szelezky Zita, Csorós Gyula, Greguss Zoltán, Törzs Jenő, Maly Gerő

Jegyek elővételben az Urania mozi pénztáránál kaphatók. TELEFON: 40 31
Gonoszközeledek idejében helyről !!

Kevés segítséget kapott Finnország a Népszövetség felhívása alapján

Katonai segítséget csak Anglia és Franciaország ígért — Summa, a finn Verdun, ahol két hét óta támadnak az oroszok és nem tudnak előrenyomulni

Helsinkiből jelentik: A finn főparancsnokság jelentése szerint a szovjet csapatok folytatják támadásaikat a karjalai földszorosban. A legerősebb támadások a Summától keletre és Tajpalánál levő finn erődítmények ellen folytak. Az összes szovjet támadásokat visszaverték.

A Ladoga tótól északnyugatra megsemmisítettek egy 70 kocsból álló szovjet vonatosztagot.

A szárazföldön a szovjet tüzéség élénken tüzelt, de gyalogsági támadásra nem került sor. Ajtojkánál a finn csapatok, a szovjet osztagokat visszautták eredeti állásaikba. A többi frontszakaszon nem történt lényeges esemény.

A finn légierők védekező és felderítő repüléseket végeztek, a bombázó gépek pedig a szovjet csapatok mögötti részeket bombázták.

A szovjet bombázó gépek folytatták támadásaikat.

Vasárnap két szovjetgépet lőttek le.

Stockholmból jelentik: Katonai szakértők élénk figyelemmel kísérik a Mannerheim vonal védőinek hősi küzdelmét és a Summánál kifejtett ellenállást, a két hét előtt megindított orosz offenzívában.

Vasárnap este éppen olyan erőlyes volt az ellenállás, mint azelőtt. A finn katonák bátorsága és kitartása Stockholmban azt a benyomást kelti, hogy Summát a történelemben a finn Verdunnak fogják elnevezni.

Summánál az arcvonal mindössze 2 kilométer széles. Ezen a szűk területen a szovjet sok ezer katonát és gépet vont össze. Ha azok a csapatok, amelyek támadásba mennek, megsemmisülnek, vagy hadifogságba esnek, akkor a szovjet főparancsnokság új csapatokat hozhat pótlásul. A szovjet hadvezetőség legjobb hivatásos katonáit veti harcra Summánál.

A finnek mindössze éjfél előtt pihenhetnek néhány órát, mielőtt az orosz támadás megindul. A finnek nem cserélik fel, úgy hogy minden megújuló orosz támadást ugyanazoknak a finn csapatoknak kell visszaverniük.

A karjalai földszorosban az oroszok eddig kilencezer halottat vesztek.

KÜLFÖLDI SEGÍTSÉG FINNORSZÁGNAK

Newyorki jelentés szerint az amerikai nép eddig egy millió dollárt gyűjtött Finnország részére. A nép áldozatkészsége arra készítette a nagypárt és bankokat, hogy ők is egy millió dollárt juttassanak segítség címén Finnországnak.

A Népszövetség közlése szerint a Finnország javára indított segítség nem járt a kívánt eredménnyel. A Népszövetség tagállamaihoz intézett felhívásra csak 22 állam válaszolt, ezek közül kettő elutasító választ adott, a többi ígéretet tett,

hogy támogatni fogja a finneket. Argentína 50.000 tonna búzát bocsátott Finnország rendelkezésére, míg a Délafrikai Unió közölte, hogy repülőgépeket fog küldeni.

Katonai segítséget csak Anglia és Franciaország ígérték.

SZOVJET HADIJELENTÉS

Moszkvából jelentik: A leningrádi katonai kerület főparancsnoksága a február 11-i harcokról a következő jelentést adta ki:

»Felderítő tevékenység és helyenként tüzéségi tűz. A Ladoga tótól északra kisebb gyalogsági összeütközések voltak.

A karjalai fronton tüzéségi párbaj keletkezett. Ugyancsak gyalogsági összeütközésekre is sor

KARCSU BERTA

Ágyu, amely 250 kilométerre hord

A Paris Soir londoni tudósítója telefonálja lapjának:

A németek egy új »Kövér Bertát« szerkesztettek, amely még sokkal féltetesebb hadiszerszám, mint amivel a németek az elmúlt világháború idején Páris bombázták. Az új ágyu 280 milliméter kaliberű és 300 kilós lövedékeket 250 kilométerre lök ki. Evvel az új Bertával tehát a béga, holland, vagy francia tengerparttól ostromolni lehet az angol fővárost is.

A Daily Telegraph brüsszeli tudósítója így írja le ezt az új háborús eseményt: Az új ágyu, amelyen a német hadmérnökök már hosszabb idő óta dolgoznak, 36 méter hosszú csővel van ellátva és a kilőtt lövedék kezdő sebessége 1800 méter másodpercenként. A lövedéket kb. 70 fokos szög alatt lövik ki s az, elérve a sztratoszférába, még mindig

1200 m sebességgel halad 45 fokos szögben.

A lövedék a sztratoszférába érkezve úgy viselkedik, mintha ebben az űrben lenne kilőve 1200 méter kezdősebességgel. A sztratoszféra közegellenállása oly kedvező, hogy a lövedék ötször oly gyorsan halad, mint a levegőben, a normális légköri nyomás mellett. A lövedék — írja az angol újságíró — 200 kilométert halad a sztratoszférában,

»mielőtt sebessége csökkenni kezdene, majd végre engedelmeskedik a szabadesés törvényének. Tehát a lövedék merőlegesen esik a földre.«

Eddig az angol újságíró magyarázata, amiből megálapítható, hogy a kilőtt kartárs nemcsak a németekkel áll hadilábon, hanem — a fizikával is. De különösen nincs tisztában a ballisztikával és a lövedékek mozgási görbéjével. Az angol újságíró úgy véli, hogy a lövedék csak bizonyos idő múlva kezd engedelmeskedni a nehézkedés törvényének, holott egész kétségtelen, hogy a csudaágyu lövedéke, mint jó német konstrukció,

az első pillanattól engedelmeskedik a törvénynek.

Az is megállapítható, hogy az angol kartárs a német messzehordó ágyut, amely a világháború második felében olyan sok gondot és ijedelmet okozott a párisiaknak, összetéveszti a német 42-es mozsárral, amellyel a németek a háború e'jén kísérleteztek. Ezt nevezik ugyanis »Dicke Berta«-nak azért,

került. Az ellenséget mindenhol visszaszorítottuk. A szovjet előőrsek 16, tüzéséggel ellátott erődített állást foglaltak el, amelyek közül nyolc teljesen betonból készült.

A szovjet repülőcsapatok felderítő repüléseket és bombázásokat végeztek.

VESZÉLYESEK AZ OROSZ TAMADÁSOK

Helsinkiből jelentik: Summa és Tajpala körzetében a szovjet tüzéség különösen erősen dolgozott. A betonállások elégséges védelmet nyújtottak, bár valóságos gránátzapor zúdult rájuk. Nem kell azonban abban a tévhitben élni, hogy a szovjet tüzéség nem okozott volna elég kárt. A szovjet csapatok négyszer támadtak. A szovjet rohamcsapatokat nagy veszteségek árán visszavetették a finnek.

A Ladoga-tó északkeleti részén nem volt komoly harc. A Ladoga-tó jegét a szovjetcsapatok előrenyomulásra akarták felhasználni. A finnek azonban, akik jól elsáncoolták magukat a sok kis szigeten, minden támadást feltartóztattak.

mert mint általában minden mozsárnak, aránylag rövid volt a csőve és széles a talpazata. Ha tehát megtartjuk a Bertát mint a nagy ágyuk becenevét, akkor az új ágyut több joggal »karcu Bertának« lehetne nevezni.

Az angol tudósító szerint a sztratoszféra ágyu szerkesztését a németek már Hitler ura omrajutása előtt kezdték tervezni, mindjárt akkor, amikor a német arzenálokban megszűnt az antantellenőrzés. A német hadmérnökök arra törekedtek, hogy nagyobbítsák a kalibert (amely a világháború messzehordó német ágyuinál a tudósítás szerint 211 milliméter volt); úgy formálják a lövedéket, hogy az a legtöbb és legbiztosabb robbanóanyagot foglalhassa magába, a legnagyobb kezdősebességet érje el és a legnagyobb távolságban is maximális pusztítást végezzen.

Az új csudaágyúnak 280 milliméter a kalibere és már 65 fokos kiövéssel 207—213 kilométer a hordképessége.

Az új ágyu Cleves-ben felállítva elpusztíthatná Belgium és Hollandia minden városát. S ha a németek Walcheren holland szigeten állítanák fel egy ilyen sztratoszféra ágyut, úgy játszani könnyedséggel bombázhatnák az angol fővárost.

De nem is kellene az új ágyut a szigetre hajón szállítani, ami kissé körülményes volna, hanem erre a célra konstruált vasúti kocsikok lehetnek elvinni olyan belga vagy holland állomásokig, amelyek Londontól nincsenek messzebbre légvonalban 250 km-nél.

Az új ágyutípust a németek állítólag már ki is próbálták a Balti-tengeren. A kísérletek sikerültek, viszont az ágyúnak két hibája mutatkozott. Az egyik az, hogy ez az új monstrum

aránylag rövidé'etű, ami természetes, mert a lövések visszaható ereje rendkívüli módon igénybe veszi az egész szerkezetet. Másrészt **lövési precizitásról itt alig lehet szó.**

De viszont az utóbbi hiba jelentéktelenné zsugorodik, ha tekintetbe vesszük, hogy az új ágyutípus valódi hatása nem a célbavett objektumok eltalálása, hanem az a lelki megterhelés, amit minden angolra nézve jelentene az a tudat, hogy a németeknek olyan ágyúik vannak, amelyekkel a kontinensről lehetik a Brit Birodalom eddig megközelíthetetlenek tartott fővárosát.

Hol kezdődik a levegőreteg semlegessége?

Rendszeres légit forgalom Berlin és Moszkva között

A semleges államok területe fölött atrepülő harci repülőgépek ügyével kapcsolatban időszerűvé vált egy újabb kérdés fölvetése. Azzal a gondolattal foglalkoznak — és az ötlet, mint hírlík, Németországból származik, — hogy az egyes országok fölötti levegőretegnek, a »légter«-nek újabb értelmezést adjanak.

A Daily Express szerint Németországban az az ötlet merült fel, hogy az állam felségjoga ne terjedjen ki az állam területe feletti levegőreteg korlátlan magasságáig, hanem csak egy bizonyos meghatározott magasságáig.

Ebben az esetben a légter semlegessége egy bizonyos pontnál ugyanúgy kezdődne, mint ahogy a tengerparti államok tengeri felségjoga is csak a parttól egy bizonyos távolságig tart.

A légitforgalommal kapcsolatban különben érdekes német-orosz vonatkozású hír, hogy

Moszkva és Ber'jn között rendszeres légit forgalom indult meg.

Az utasszállító repülőgépek Danzig—Königsberg—Bialystok és Minszk érintésével közlekednek Berlin és Moszkva között. A német Lufthansa és az orosz Aero Flot utasszállító repülőgépvállalatok közösen bonyolítják le a forgalmat.

Az utasszállító repülőgépek, egyelőre Königsbergben megállnak esténként és az utasok ott is alszanak. Később azonban, a terv szerint

a repülőgépek éjjel is tovább repülnek majd.

A Szovjetnek ez a második külföldi légitárgata nyugati irányban, mert ezen a vonalon kívül az oroszok csak Stockholmmal tartanak fenn utasszállító repülőkapcsolatot.

Kopenhágát jelentés szerint egyébként a szovjet-német légügyi kapcsolatok egyre jobban kimélyülnek.

Szovjet-Oroszország mindjobban érdeklődik a németországi léghajóépítés iránt.

és hír szerint rövidesen bizottság indul Németországba tárgyalásokat folytatni, hogy a német-orosz árucsereregymény keretében miképpen volna lehetséges a léghajóvásárlás beillesztése is.

Szovjet-Oroszország Bulgáriával is légitforgalmi egyezményt kötött. Az egyezmény értelmében a közeljövőben

Moszkva és Szófia között is légitárgatokat fognak megindítani.

A polgári repülőgépek Romániát elkerülik és a Fekete-tengeren át repülnek majd Moszkvából Szófiába és vissza.

Sven Hedin

elárverezteteti gyűjteményeit és kitüntetésait a finnek javára

Stockholmból jelentik: Sven Hedin, a világhírű Ázsiakutató, nemes gesztussal csatlakozott az egész skandináv-félszigetet előntő finn-barát rokonszeny-tüntetéshez. A nagy tudós, aki egyébként a világháború során és a jelenlegi háború kitörésekor pillanatig sem csinált titkot abból, a meggyőződéséből, hogy

Németországgal rokonszenvez s ennek a meggyőződésének nyíltan kifejezést is adott, most a töle megszokott határozottsággal állt ki a finnek mellett. Számtalan expedíciójának emlékeit, az ázsiai, transzhimalájai utakon gyűjtött néprajzi ritkaságokat

önkéntes árverésre bocsátja, a világ minden részéből kapott kitérítetéseivel együtt. A befolyó összeg a finneknek ajánlja fel Sven Hedin.

HALLÓ!

Az ir köztársasági hadsereg egy csoportja, autókon a belincinlari katonai tábor elé érkezett, betört a tábor területére és onnan harminc puskát vitt el. Katonai és rendőri részről nyomozás indult a tettesek kézrekerítésére.

Németországban most tették közzé az 1939 május végén megtartott népszámlálás eredményét. A német birodalom összlakosságának száma tavaly májusban 79.365.408 volt. Ebben a számban nincsenek benne a Memel-vidék, Danzig és a birodalomhoz visszacsatolt keleti tartományok lakói. Németország népszaporulata 1938-tól 2.9 millió. Ebből a természetes szaporulat 2.86 millió, míg bevándorlás útján csak 65.000 fővel szaporodott a birodalom lakossága. Szembetűnő a férfiak számának emelkedése. Így 1933-ban 1000 férfire 1061 nő esett, 1939-ben pedig minden ezer férfire 1048 nő jutott.

Pisa közelében a Róma felől jövő gyorsvonat kisiklott. A szerencsétlenség következtében öt utas meghalt, huszonöt megsebesült. A halálesetet az okozta, hogy a gyorsvonat túlgyorsan haladt. A Pisa közelében San Rossoreban tartózkodó uralkodópár a szerencsétlenségről történt értesülése után azonnal meglátogatta a kórházba szállított sebesülteket.

A román kormány elhatározta, hogy ezentúl a kivitelre kerülő áruk után kiviteli vámat kell fizetni.

Római jelentés szerint Kalábriában lezuhant egy személyszállító repülőgép, tiz utasa szénáé égett.

Farida egyiptomi királyné anyai örömei előtt áll. Kairói udvari körökben márciusra számítják az örvendetes esemény bekövetkezését.

Vasárnap volt a Vatikán és olasz állam közötti békekötésnek, a lateráni szerződés megkötésének évfordulója. Ebből az alkalomból Őszentsege XII. Pius pápa és Viktor Emanuel olasz király-császár táviratot váltottak.

A magyar igazságügyminisztériumban most dolgoznak a sajtótörvény módosításán. A sajtónovella kidolgozásával megbízott törvényszerkesztő bizottság meghívta megbeszélésére az országos sajtótanács elnökét és titkárát is, akik benyújtották a sajtó szervezetnek a sajtónovellára vonatkozó előterjesztéseit. A legközelebbi ülésre a sajtókamara, az újságíró szervezetek és sajtótanács képviselőit is meghívják.

Berlinben vasárnap áldozatos vasárnapot tartottak és a háborús téli segély javára gyűjtöttek. Az eddig beérkezett jelentések szerint a német fővárosban összesen 1.100.000 márka folyt be, közel kétszerannyi mint a tavaly februárban megtartott gyűjtés alkalmával.

Kanada főkörmányzója, aki már hosszabb ideje beteg, vasárnap este hét órakor meghalt Montrealban. A súlyos beteget háromszor is megoperálták, de nem tudták megmenteni az életnek.

A brit-francia kereskedelmi együttműködésre vonatkozó tárgyalások eredményesen befejeződtek. A két állam kereskedelmi minisztere között létrejött megállapodást most a párisi és londoni kormányok elé terjesztették jóváhagyás céljából.

A kidöntött bor véres következménye

Halállal végződött házi védszent ünnep ügye a petrovgrádi törvényszék előtt

Petrovgrádról jelentik: A törvényszék bünygyi ötöstanácsa véres gyilkossági bűnpert tárgyalta tegnap délelőtt. A vádlottak padján Franc Iván 19 éves és Sljápics Nesztor 57 éves földművesek, valamint még három férfi és négy nő ült, akiket

gyilkosság, illetve gyilkosságra való felbujtás vádjával terhelt az államügyészség.

A vádirat szerint a múlt év december 19-én, pravoszláv Mikulás napján Sljápics Nesztor házi védszentjét ünnepelte s arra több barátját és ismerőst meghívta. A vendégek között tartózkodott Franc István is, aki a házigazdával és a többi vendéggel egyetemben alaposan felöntött a garatra. Amikor a hangulat elérte tetőpontját, a késő esti órákban belépett a házba Mijatov Uros és Todics Szvetozár földműves is, akik szintén ittasak voltak. A házigazda borral kínálta meg őket, Mijatovék azonban a bort felöntötték. Sljápics erre kiutasította

őket a házból. Mijatovék eltávoztak, de megáltak az ablak előtt és ocsmány szavakat kábáltak be a házbelieknek. Franc és a házigazda, valamint több vendége a sződa makra botokat, fejszét és löcsőt ragadtak fel és kifutottak a ház elé. A verekezés nem tartott sokáig, a helyszínen

Mijatov holtan maradt, Todics pedig súlyos sérüléseket szenvedett.

A tárgyaláson az első- és másodrendű vádlott beismerésben volt, a többiek tagadták a vádat. A bíróság a bizonyítási eljárás és perbeszéd után ítéletet hirdetett. Franc Ivánt és Sljápics Nesztor bűnösnek nyilvánította a bíróság és Francot

ötévi szigorított fogházra ítélte szándékos emberölés miatt. A másodrendű vádlott súlyos testi sértés miatt

hathav szigorított fogházat kapott, a többi vádlottat felmentették a vád és következményei alól.

Befejeződött a vizsgálat a szepti emberevő cigányok bűnygyében

Magyar nyomozó hatóságok befejezték a szörnyű rémdejtést, hogy neheztessenek a tömeggyilkosok fölött

Kassáról jelentik: A sok kellemtelen örökség közül, amelyet a volt csehszlovák köztársaság a Felvidék felszabadulásakor testamentumként hagyott Magyarországra, van négy rablógyilkos cigány.

Tizenegy évvel ezelőtt zajlott le a szepti emberevő cigányok pöre. Szörnyű gyilkossággal terhelt embertelen vétkekkel megrakodva álltak akkor a törvényszék előtt. A négy főbűnöst — mivel Abaujszepti már Magyarországhoz tartozik — a szlovák hatóságok áttették a határon.

Most ezeknek a perét újra le kell folytatni. Cseh bíróság Magyarországon nem illetékes, így a per magyar bíróság elé került.

AGYONVERTÉK EGY PÁR CSIZMÁÉRT

1927-ben történt. Kassa közelében, Abaujszeptin, — amely nagy cigányfészek, — vadállatias módon meggyilkolták Rusznyák Péter fűszerkereskedőt. Baltával verték agyon. Mégpedig nem a balta fokával, hanem

a balta élével aprították fel a szerencsétlen ember fejét.

Ez a fűszeres sokszor adott cigányoknak hegedüre, kabátra, amire éppen volt, kölcsönt. A nyomok rögtön a cigánytettesek felé mutáltak és nemsokára el is fogták öt cigánylegényt.

Szepti századok óta megszállva tartja a cigányság. Kiirthatatlan cigányfészek ez, ahol szörnyű pizokban, saját törzsi törvényeik szerint egymás között marakodva házasságot élnek. A nyomozás rögtön kiderítette, hogy volt itt egy cigány

rablóbanda, amely már évek óta garázdálkodott. A haramiafőnök először egy süketnéma, vadállatias cigány, Ribár Pál volt, később pedig egy minden hájjal megkent agyafurt, hű, kegyetlen fiatal gonosztevő, Filke Sándor.

A nyomozás során egyre újabb és újabb szörnyűségek derültek ki. Nemesak Rusznyákot verték agyon, akinek elvették óráját, pénztárcáját és a pénzén megosztottak, hanem világozság derült egy eddig megoldhatatlannak látszó gyilkossági ügyre is. Makranc mellett, Csepaj-pusztán egy szegény öreg házaspárt, Kocserha Istvánt és a feleségét verték agyon. Eppen ugy fejszével hasították be a koponyájukat, mint Rusznyáknak.

Egy dunnát, két kispárnát, egy pár férficsizmát, egy fejszét és némi krumplit, kukoricát, babot tudtak csak rabolni a szerencsétlen öregektől.

Eperjes mellett az erdőben egy tizenötéves kisfiút, Odecskó Lajost gyilkolták meg. Elvették az óráját, a pénzét és a kevés ennyalót. Kassa mellett pedig egy erdőben megölték egy öreg falusi asszonyt, aki tojást vitt a vásárra. Ugyancsak Filkéék rablóbandája volt a bűnös abban a merényletben is, amelyet Róth Dávid zsarnócai kereskedő ellen követtek el, azonkívül Bodóka mellett az erdőben megtámadtak és agyonütöttek egy Imling nevű embert, majd — elszedték óráját és pénzét.

HOL VANNAK A HOLTTESTEK?

Ez a szepti kóbor cigánynépség gyökeréig beteg és romlott. Amikor

megkezdődött a vizsgálat, egyik a másikra vallott. Jóformán az egész törzs bele volt keverve a bűnygybe. Hazudozások és vádaskodások szörnyű áradata kezdődött, szinte kiismerhetetlenül bonyolították az ügyet!

Ebben a furcsa társaságban, ahol minden cigánynak két-három neve van és ahol családi név az egész törzsben jóformán két-tő-három, szinte megoldhatatlan feladat elé állította a hatóságokat az, hogy tulajdonképpen ki kicsoda és kiről van szó.

A bandafőnök Filke, aki az egész pokoli társaságot mozgatta és kavarta, valami különös véres dicsfényben tetszelgett saját maga előtt. Tagadhatatlan, hogy hazudozásával eleinte csak huzni akarta a vizsgálatot, de később már ő bonvolgódott bele a szövevényes kelepécébe. Ugyanis a nyomás alatt, amikor ismét újabb és újabb gyilkosságok kerültek felszínre, felvetődött a kérdés,

hol vannak hát ezeknek a holttestei?

És ekkor merült fel a mélyből váratlanul és borzalmasan az emberevés vádja

Filke, aki már maga is beebódult a hazugságaiba, henegeve jelentette ki, hogy igenis megették a meggyilkolt emberek húsát.

A cseh hatóságok ezzel világgá röptették a nagy szenzációt, hogy a magyar cigányok embert esznek.

És az emberevés vádja egyre dagadt és dagadt, pokoli örvényt kavart fel.

KANNIBÁL SZAKÁCSNÉ?

Előttem a képek: a szepti cigánytanya, a rozoga, félig bedőlt, inkább ólhoz hasonló ház, ahol ezek a kannibálvacsorák állítólag folytak. Mert az embereket, akiket leöltek, megsütötték és megették — éppen, mint a mesében. Szakácsné készítette a pokoli lakomát és pokoli mulatozás folyt utána.

És itt vannak előttem a cigányok képei is. Amilyenek akkor voltak — és amilyenek ma... Itt van Filke Sándor. Tíz évvel ezelőtt még csak suhanc — nyomottképu, minden emberi vonástól ment fickó. Itt van a két Ribár, két hatalmas, tagbaszakadt ember,

mind a kettő süketnéma.

Ennek a borzalmas bandának a két legerősebb tagja. Ma mindegyik, ha nem is kulturált, de inkább emberformájú, mint tíz évvel ezelőtt.

És itt vannak a felvételek — valamennyi erdő mélye —, mert az áldozatokat mindig csak elhagyatott helyen erdőben, pusztán vagy pedig otthon, ha magányosan voltak és mindig szörnyű módon pusztították el.

És itt vannak a képek, ahogyan a cseh hatóságok Filkééket a helyszínrre viszik, rekonstruálni a történeteket és keresni a csontokat, mert hiszen, ha embert ettek, a csontoknak valahol csak meg kell lenni.

Találtak is rengeteg csirke- és disznócsontot, sőt embercsontot, de a prágai anatómiai intézet félőves vizsgálódás után, amikor már nagyon kellemtelen kezdett lenni a cseh hatóságoknak az egész emberevő cigányügy, kénytelen-kelletlen beismerete, hogy megefőzött embercsontot seholsem akadtak.

Az emberevő hírnév rajtaszáradt Filkééken — de jogtalanul.

I. M.

Beogradban jugoszláv-bolgár kereskedelmi kamara alakult

DR. ZAGOROV BOLGÁR KERESKEDELMI MINISZTER KIHALLGATÁSON A KIRÁLYI REGENSHERCEGNEL

Beogradból jelentik: A jugoszláv és bolgár gazdasági körök kívánságára Beogradban jugoszláv-bolgár gazdasági kamarát létesítettek, amelynek alakuló közgyűlését vasárnap tartották meg. Az alakuló közgyűlésre

Beogradba érkezett dr. Zagorov bolgár kereskedelmi miniszter, akit nagy ünnepélyességgel fogadtak.

A bolgár minisztert délelőtt Ofensége Pavle királyi regensherceg különkihallgatáson fogadta.

A kamara alakuló közgyűlésén Zagorov miniszteren kívül megjelent a beográdi bolgár követ, dr. Andrez Iván kereskedelmi és iparügyi miniszter, dr. Cincár-Markovics Alekszandar külügyminiszter és még sok más előkelőség.

A közgyűlésen dr. Zagorov és dr. Andrez mondott beszédet.

A közgyűlés után dr. Andrez kereskedelmi és ipari miniszter ebédet adott az előkelőségek tiszteletére.

Ofensége Pavle királyi regensherceg dr. Zagorovot a Jugoszláv Koronarend első osztályával tüntette ki.

Noviszádon a vonat elütött egy kislányt

Lopások a báni székvárosban

A noviszádi rendőrségre tegnap több szerencsétlenségről és lopásról érkezett jelentés.

Dél Julia 12 éves noviszádi lány, aki a Paunova-utca 48 számú házában lakik, vasárnap alkonyattájt a szombori vasutvonal mentén sétált. Ekkor futott be a szombori vonat, a lány nem vette észre.

A mozdony oldalra lökte a kislányt, a töltés következtére.

Dér Julia súlyos sérüléseket szenvedett. A mentők beszállították a kórházba, állapota nem életveszélyes.

Valuch István 21 éves mészárossegéd vasárnap este a Kamendinhez vezetett vendéglőben ivott. Ittas állapotban garázdálkodni kezdett. Bekötött több vendégbe és verekedni akart, de nagy erőfeszítéssel megfékeztek. Előállították a rendőrségen, ahol kiderült, hogy

hírhedt verekedő, súlyos testi-sértés vétsége miatt körözövelet is adtak ki ellene.

A rendőrségi vizsgálat befejezése után átadják a bíróságnak.

A rendőrség letartóztatta Göröncsics János 21 éves munkást, akiről megállapították, hogy

Szerafilovics Benkó pékmestertől ellopott 30 lisztes zsákot.

Göröncsics János a lopást beismerete. Átadták a bíróságnak.

Barovics Boskó 37 éves oszijekai magántisztviselő ellen az oszijekai bíróság körözövelet adott ki lopás miatt. Barovicsot

a noviszádi rendőrség letartóztatta

és elszállította Oszijekre.

Morvai Gyula 40 éves temerini születésű géplakatos Novivrbáson elhajtott két kocsibafogott lovat,

amelyek Dietrich Ludwig novivrbázi piaci árus tulajdonai voltak. A lopott fogattal Noviszádra jött, ahol egy rendőr szembesített. Mivel nem tudta magát kellőképpen igazolni, a rendőrségre vitték, ahol kiderült a lopás. Letartóztatták és elvitték Vrbászra.

FIGYELEM! Mindenkinek meg kell néznie! SENZÁCIÓ!

A NÉMA LOVAG

HELTAI JENŐ színjátéka február 17-én, szombaton este 1/9 órakor a NOVISZÁDI KATOLIKUS OTTHONBAN

Rendezői: Haits István, előadják a Beltéri Katolikus Kör kiváló műkedvelői

Helyárak: Ülőhelyek 30, 25, 20, 15, 10 din. A lőhely 8 dinár

Jegyelővétel Ábrahám János könyvkereskedésében

A Morava folyó elöntött egy várost

Drincics Dragomir dunai segédán hetvenötezer dinárt adományozott az árvízjárvárosiaknak

Beogradból jelentik: A Nagy- és Nyugati Morava áradása egyre veszélyesebb méreteket ölt. Alekszinác városa tegnap, hétfőre vízradó éjszaka végveszedelemben került. A Morava vize áttörte a gátat és az egész várost ellepték a hullámok.

A folyó reggel 6 órakor tört be a városba. Addigra már Alekszinác valamennyi lakosa talpon volt, a legszükségesebb értéktárgyakat a közeli magaslatokra hordták, hogy megmentsék. Emberáldozata eddig még nincs az áradásnak.

A hatóságok intézkedéseket tettek, hogy Alekszinác város lakosai

ga segílyt kapjon.

A Morava Alekszinácon kívül több kisebb falut is elöntött.

Drincics Dragomir dunai segédán meglátogatta az árvízjuttatott községeket. Először Sztarizelo községbe ment, ahol megtekintette a víz pusztítását. Megállapította, hogy az árvíz következtében 15 ház összedőlt és 60 ház annyira megrongálódott, hogy lakhatatlanná vált.

Összesen 75 család maradt fedél nélkül.

A segédán az árvízjuttatott lakosságnak 75.000 dinár gyorssegélyt adott.

A »Szedov«-expedíció megállapította:

egyre melegebb lesz a sarkvidéken

Huszonhét napos ut éjen és jégen át

(Amszterdam, február 5). A »De Telegraaf« moszkvai tudósítója érdekes cikket közöl annak az orosz jegestengeri expedíciónak hazatéréséről, amely a »Szedov« nevű jégbefagyott hajóval körülbelül ugyanazt az utat tette meg a szibériai partvidéktől Grönlandig, mint amelyet a múlt század végén Nansen expedíciója a »Fram« nevű hajóval megtett.

Mint ismeretes — írja a lap — Papanin, az ismert orosz sarki kutató vezetése alatt a »Sztálin« nevű orosz jégtörő Grönlandtól északra keletre néhány héttel ezelőtt elérte a mozgó jégre befagyott »Szedov«-ot és kiszabadította jégbörtönéből. A »Szedov«

1937 októberében indult el útjára az új szibériai szigetektől és »éjen és jégen át« követte elődjének, Nansen »Fram«-jának negyvennégy évvel ezelőtti útját.

Ez a huszonhét napos ut kétszázötvenöt méter sarki utazások egyik legszebb fejezetét jelenti és ennek megfelelő felelő fogadtatásban részesítették Oroszországban a »Szedov« 15 matrózát és Badigint, az alig 30 éves kapitányt. Tudományos körökben megállapítják, hogy azok az eredmények, amelyeket a »Szedov« tudósai kutatásaik során elértek, rendkívüli jelentőségűek.

A FOGLYUL ESETT JÉGTÖRŐ

— A »Szedov« már harmadik éve gőzös és korábban angol tulajdonban volt. A világháború alatt az angolok a hajót eladták a cári kormánynak. A »Szedov« 1937-ben, két másik társával együtt az Ujszibériai szigetek felé indult, hogy az ott be-

fagyott kereskedelmi hajókat kiszabadítsa.

A három utnak indult jégtörőt azonban ugyancsak foglyulejtette a tenger, úgyhogy mind a három hajó előtt az a lehetőség állott, hogy a Jeges-tenger uszó jégével ugyanarra az utra kényeszerülnek, mint amelyet Nansen 1893—96-ban már bejárt.

Az orosz kormány a befagyott hajó kiszabadítására még egy hatalmas jégtörőt, a »Jermak«-ot küldte, ennek sikerült is elérni foglyulesett társait. Hiába volt azonban minden erőfeszítés, mert a »Szedov« kormánygépezete elromlott, úgyhogy míg a másik két hajót sikerült megmenteni, a »Szedov«-ot az uszó jég önkényére kellett bízni.

— A korábbi jégtörőből azonban expedíciós hajó lett: a hajó legénységét bőven ellátták ruhákkal, élelmiszerekkel, szénnel, tudományos eszközökkel és rádióadó készülékkel. Ilyen módon

a »Szedov« emberei állandóan villannyal világíthattak — ami nagy szó a sarki éjszakában! — és minden nap rádióbeszélgetést folytathattak Moszkvával. Sőt: később sikerült a kormánygépezet kijavítása is.

Annak ellenére, hogy ezeket a kutatókat megkímélte a technika Nansenék szenvedéseitől, a 15 embernek mégis két koromsötét sarki telet kellett átélnie és állandóan a legsúlyosabb veszélyek között éltek, hiszen a jég a mégoly erősen megépitett hajót is bármely pillanatban összeroppanthatta.

— Mindezek ellenére rendszeres kutatásokat végeztek a Jeges-tenger mélységére, a

földmágnességére, a jég vastagságára és mozgására, továbbá az időjárási viszonyokra vonatkozóan. Legfontosabb eredményük annak megállapítása, hogy a sarki Jeges-tenger klímája Nansen óta, az elmúlt 44 év alatt jelentékenyen megenyhült.

A »Szedov« ugyanis körülbelül párhuzamosan futott a »Fram« korábbi útjával, de mégis közelebb jutott az Északi sarkhoz. A »Fram« legészakibb pontján az északi szélesség 85 fok 55 percénél volt, míg a »Szedov« legészakibb pontját a 86 fok 46 percénél érte el. Ennek ellenére azt észlelték, hogy az átlagos hőmérséklet 6 fokkal magasabb annál, amit Nansenék mértek, míg a jég vastagsága a korábbi három méterrel szemben átlagosan csak két méter volt. A sarkvidéki időjárás megenyhülése és a jég megvékonyodása következtében

az uszó jég vizont gyorsabban mozog,

úgyhogy a »Szedov« másfélszer gyorsabban haladt, mint annakidején a »Fram«. Ami a Jeges-tenger mélységét illeti, az orosz kutatók megállapításai szerint a sarkvidéken átlagosan 5000 méter magasan borítja Földünket a víz.

A tudósító végül rámutat arra, hogy a »Szedov«-expedíció tudományos eredményei különösen

az északszibériai parti hajózás szempontjából

nagyjelentőségűek. A hajó mintegy 400 kilométerre megközelítette az Északi sarkot és így olyan vizeken haladt keresztül, amelyekben eddig még nem járt emberi közlekedési eszköz. Az orosz sarkkutatók másrésztől megerősítették és kibővítették Nansenék idevonatkozó megfigyeléseit és ezzel figyelemreméltó munkát végeztek.

A szombori szerbek tiltakoztak a Bácskának a horvát hársághoz való csatlakozása miatt

Szomborból jelentik: A szombori szerb nacionális, vallási, kulturális és egyéb egyesületek együttes gyűlést tartottak, amelyen politikai kérdésekkel foglalkoztak. Az értekezleten az ország új területi berendezésének kérdését tárgyalták. Számos felszólalás hangzott el a horvátoknak az ellen a törekvése ellen, hogy Szombort és környékét a Horvát bánsághoz csatolják.

Az értekezleten határozatot fogadtak el, amelyben

a legerélyesebben tiltakoznak az ellen, hogy Szombor környékét a Horvát bánsághoz csatolják.

Megállapítják, hogy a vojvodinai szerbek 1918-ban a Szerbiához való csatlakozást mondták ki, tehát most nem lehet szó arról, hogy Bácskát Horvátországgal kössék egybe.

A határozat végén kijelentik, hogy a határozathoz előzetesen hozzájárulásukat adták az apatini, kulai, bácskapalánkai, odzaci, dárdai és batinaai járás szerb egyesületei. A határozatot elküldik a királyi regenshercegnek és a kormánynak.

Lebontották Nagyváradon a 350 éves Tisza-házat

A román munkásbiztosító székháza épül Tisza Kálmán szülőháza helyén

Nagyvárad történelmi multu házai ismét megfogyatkoztak egygyel:

lebontották a nevezetes Tisza-házat,

amely ott állott a promenádán, Bihar-megye ősi székházának közvetlen szomszédságában.

A nevezetes épület lebontásával kapcsolatban Pásztor Bertalan, Nagyvárad volt városi aljegyzője most érdekes emlékeket elevenít fel. A házat a Tisza-család egyik őse: Tisza László építtette az 1700-as évek elején. Udvarán magyaros jellegű, mellvédés, árkados tornác futott körbe.

A Tisza-ház évszázadok során a nevezetes történelmi családnak sok tagját látta felnőni falai között. 1867-ig a ház közös családi tulajdon volt, akkor

Tisza Kálmán megvásárolta örökösársáitól.

De nem lakott ott benne, mert mint miniszterelnök, a budai Sándor-palotába költözött. A ház nagyobbik részét így bérbeadták és csak kisebb részt tartottak fenn a családnak arra az esetre, ha Nagyváradra jönnek.

Tisza Kálmán halála után Tisza István lett a ház birtokosa, legutóbb pedig menyje, aki később Rakovszky Iván felesége lett. A család dr. Cziffra Kálmán volt főispánt kérte fel a ház gondozására.

Egy ideig a Tisza-házban volt a híres b'hari kasznó, de a kommun alatt kitelepítették és munkásotthont rendeztek be a termekben, a román impérium viszont számos közhivatalt telepített oda. Hónapokkal ezelőtt a román

munkásbiztosító jelentkezett vevőként a Tisza-házra és rövid tárgyalás után a bukaresti igazgatóság

250.000 lej vételár ellenében

tulajdonosa lett a történelmi becsü épületnek. A régi ház helyére nagy, modern székházat terveztek és a bontást csakhamar meg is kezdték, pár heti munkával teljesen eltüntették a föld színéről a Tiszák nagyváradai rezidenciáját. Most üres a telek, de rövidesen felépül rajta a munkásbiztosító ötemeletes székháza.

Érdekes adatok szólnak egyébként a Tisza-házhoz fűződő eseményekről a Keresztesi Krónikában, a nagyhirű Keresztesi József, a »régi gyászából kikezdő váradai árva református ekézsia első lelképászorá«-nak eredeti naplójában.

A krónika részletesen leírja, hogy a török dúlás miként pusztította el a XVII. század második felében, amikor Várad ozmán kézre jutott, a gazdag várad református hitközség virágzó intézményeit, kollégiumát, nagyszerű nyomdáját, templomait és lelkészi épületeit. Jó darabig nem volt hol tartani az istentiszteleteket Váradon. Az első istentiszteleteket az 1784. év első napján tartották meg a reformátusok és mert templomuk nem volt,

a Tisza-ház udvarán felállított sátorban gyülekeztek a hívek.

Nyolc hónapig tartották itt az istentiszteleteket, majd megvásárolták a házzal szomszédos és a Kőrös-partra átnyúló telket, amelyen aztán felépült az új templom.

Az Economist a románok olajüzletéről

»Az elmúlt két hét — írja az Economist, a londoni City lapja — szemtanúja volt a szövetségesek és Németország gazdasági ereje összetűzésének Délkelet-Európában... Sok minden titokban történt. A romániai olaj ügye nagy általánosságban jellemzi a helyzetet. Szemrehányásoknak nincs helye ott, ahol mindkét részről annyi hibát követtek el és annyi félreértést engedtek meg. Tény azonban, hogy a román kormány kényesre látta magát változtatni a kőolajkivitel eddigi kvótáján, csak hogy teljesíthesse Németországgal szemben kötelezettségeit.

Ez azután olajhiányhoz vezetett, amely miatt visszatartották az angol számlára vásárolt olaj nagyrésztét. A romániai olajkivitel pillanatnyi adatai csekély mértékben árulják el, hogy tulajdonképpen mennyit ad el Románia, tekintve, hogy a német kormány gondoskodik arról, hogy hogyan helyettesíti — tél idején — a víz utak szállítási eszközeit. Román részről megígérték, hogy újra engedélyezik a nyu-

gatra szóló kivitel; az utolsó szót azonban még nem mondták ki, tekintve, hogy az angol és a francia kormány kiküldött szakértőinek közléseit várja.

A román kormány erőset, hogy az olajkormánybiztos kinevezése nem változtat semlegességi politikáján, mégis érdekes volna tudni — és éppen ezt kell a szakértőknek megállapítani — hogy miért volt szükség a szigorításokra akkor, amidőn a szövetségesek blokádjá éppén Románában nagymennyiségű olyan a németektől megvásárolt olajat tarthatott vissza, amelynek kivételére máshova most kerühetne sor...

A németek lépésről-lépésre meg erősítették helyzetüket Bukarestben: első szerződésük, mely a romániai olajtermelés 25 százalékára vonatkozott, most már különböző pótegyezmények következtében annak 35 százalékára emelkedett. A pótegyezmények leköttötte olaj nagyrésztét főképp a Skoda-művek hadianyagával és más fontos ipari késztermékekkel egyenlítik ki.

HÍREK

ENYHÉBB IDŐ

Tegnap Jugoszlávia egész területén felhős idő volt. Északnyugaton havazott.

A legalacsonyabb hőmérséklet Zajecsbán volt —17, a legmagasabb Herceg Novin 11 fok. Noviszádon reggel —8 fokot mutatott a hőmérő.

Várható időjárás: Enyhébb idő, esetleg helyenkénti esőzés.

— Hőjelentés a szerémi hegyekből. A Fruska Gora turistatársaság jelentése szerint a szerémi hegyekben tegnap, hétfőn reggel 8 órakor —10 fok hőmérséklet volt. A hó 25 centiméter magas, ebből öt centiméter szombat este esett.

««(IIII)»»»

— Tanárára lőtt egy ohrídi diák. Ohrídből jelelik: Ahmedovics Haszán, az ohrídi gimnázium VI. osztályának tanulója tegnap délelőtt Kralj Joszif tanár óráján revolveréből kétszer a tanárra lőtt, mert az a félévi jegyadásánál gyenge osztályzatot adott neki. Kralj tanár súlyosan megsérült. Amennyi diákot letartóztatták.

— Beslics miniszter a petrovgrádi Szerb Földműves Da'árda hangversenyén. Petrovgrádról jelentik: Beslics Nikola közlekedési miniszter vasárnap este Petrovgrádra érkezett és Bosnyák Dusan helyettes városelnök, valamint Putnik Emil járási főszolgabíró és Makszovic Nikola rendőrfőnök társaságában megjelent a Szerb Földműves Da'árda hangversenyén. Beslics miniszter éjjel után két órakor elutazott Beogradba.

— Letartóztatták a cseh szokol elnökét. Londonból jelentik: Ideérkezett hírek szerint a német titkos rendőrség a Gestapo Prágában letartóztatta Truhlarzot, a cseh szokol 70 éves elnökét. A Gestapo azzal vádolja a szokol elnököt, hogy a külföldön működő csehszlovák ellenzékkel összeköttetést tartott fenn.

— Vörös legényháború Szubotícán. Vasárnap este 10 óra tájban itt a legények két csoportja között vörös öszszelkötés történt, a Vilzonova utcai polgári iskola épülete előtt. A vereskedésben 10 legény vett részt és mindkét oldalról több sérülés történt. A nagy tumultusban Galics Mihály bérekcsis bicskát rántott és bal mellkasán súlyosan megsebesítette Mihajla Ferenc munkást. A sebesültet súlyos állapotban kórházba szállították, a szurkálót a rendőrség letartóztatta.

— A hamis mérésrel vádolt szubotícai fakeskedők a bíróság előtt. A szubotícai rendőrség, mint már jelentettük, panaszok alapján ellenőrizte a tűzifa szállítmányokat és megállapította, hogy a fakeskedők egymásra fa helyett 80—85 kilót mérnek. Emiatt a rendőrség kilenc fakeskedő ellen tett bünvádi feljelentést a bíróságnál. A fakeskedők február 22-én kerülnek Sukovic Miras büntetőjársbíró elé.

— Változások a szubotícai adóigazgatóságnál. A pénzügyminiszter rendeletére a szubotícai állami adóigazgatóság városi és járási osztályának vezetőit felcserélte. Adamovic Petár a városi adóigazgatóság, Drakulics Milán pedig a járási osztály élére került. Cár Nikola adótisztet Szmederevóba, Tesics Boskót pedig Beogradba helyezték át. Banjalukáról Szubotícára helyezték át és a járási adóosztályhoz osztották be Tóth Jenő banjalukai adóellenőrt.

TRGOVACSKI DOM (LLOYD) KAFÉ-RESTORANT

Elsőrendű étkező- és tánc helyiség. Étél-specialitások Hétfőn és pénteken halászlé, kedden disznótoros vacsora.

Ma friss osztriga érkezett

Minden este jazz és tánc!!

Gazdasági értekezlet Noviszádon

Beslics Nikola és Tomics Jevrem megáldogatta a Szerb Maticát

A noviszádi kereskedők otthonában tegnap délelőtt értekezlet volt, amelyen

megjelent Beslics Nikola közlekedési és Tomics Jevrem testnevelési miniszter is.

Az értekezleten résztvettek a kereskedelem és a gyárpár képviselői, akik megtárgyalták a Dunabánság legfontosabb gazdasági kérdéseit. A két miniszter figyelmesen meghallgatta a felszólalók kívánságait és megígérte, hogy a felmerült kérdéseket méltányosan intézik el.

Beslics Nikola és Tomics Jevrem látogatást tett a Szerb Matica épületében. Az előkelő vendégeket dr. Mócs Alekszandar, a Matica elnöke, dr. Milutinovic, a Matica főtitkára és Malin Fránjó, a Muzeum igazgatója fogadták, majd megmutatták a Matica valamenyi érekessegeit.

— UJ KÉPEK FÉNYKÉPKIRAKATUNKPAN. Téli harcerek: gyakorlatos svéd siosztog, angol katonák drótakadályt építenek Franciaországban, német futóárok a hóban. — Képek a garmisch-partenkircheni téli versenyekről. — A Budapest—Écs siverseny ünnepélyes megnyitása Mátraházán. — Ujellenomattal látnak el minden amerikai utlevelet. — A berlini amerikai követség bombabiztos óvóhelyét aranyozott székekkel burcozták be. — Helgoland látkepe. — Jelenet az „Elfújta a szél” filmváltozatából.

— ÉLESEN LÁT, mint a sas, diplomás optikus Kriszháber szemüvegén. Szubotica, Alekszandrova 7.

— Megopta az edesapját egy szubotícai csavargó. A rendőrség letartóztatta Perkovic Andrá 26 éves csavargót, mert betört apja lakásába és különböző élelmiszereket lopott. Perkovic kihallgatása során több más lopást ismert be. A nyomozás folyik.

— M. K. Lepedat szubotícai cégnél vásárolt osztálysorsjegyek közül a február 10-iki huzason a következő számok nyertek: Din. 50.000: 26531, 34410, Din. 5000: 98534. Din. 1000: 1385, 25, 2806, 34, 44, 45, 3152, 4147, 61, 69, 5704, 11, 39, 7009, 34, 48, 10308, 17, 10450, 10578, 12865, 86, 13421, 39, 14567, 73, 15564, 18089, 99, 19504, 45, 20427, 21326, 22450, 59, 81, 22902, 50, 26521, 34, 27479, 85, 27604, 27, 31, 46, 30773, 81, 31570, 33152, 66, 93, 37753, 67, 38451, 87, 92, 38824, 40282, 42281, 43378, 81, 54730, 89, 47778, 49901, 6, 55, 49353, 50287, 58628, 59414, 39, 48, 50, 59915, 28, 60801, 7, 25, 61129, 65556, 71550, 74332, 40, 48, 78465, 79282, 84227, 39, 48, 76, 85576, 86362, 65, 66, 97625, 32, 47, 48, 98583.

SZTÁRIBECSEI HIREK. A sztáríbecsei községi képviselőtestület kedden délután négy órai kezdettel rendkívüli közgyűlést tart Boárov Mita községi elnök vezetésével. A közgyűlés napirendjén a jegyzőválasztás ügye, tagok és helyettesek delegálása a községi alkalmazottak fegyelmi bizottságába, az 1940. évre szóló kulkegység megállapítása, jelentés a futballpálya tulajdonjoga ügyében megindult tárgya'ásokról, a rendőrök és kisbírók fizetésemelési kérvénye, motorkerékpár beszerzése a rendőrség részére s egyéb tárgyak szerepelnek. — A sztáríbecsei járási kereskedői egyesület február 10-án vasárnap délelőtt 9 órakor tartja évi rendes közgyűlését az egyesületi otthon nagytermében. — A sztáríbecsei Iparos Olvasókör február 25-én vasárnap délután 2 órai kezdettel tartja évi rendes közgyűlését, Pratzner Béla címestő elnök elnökölt a Római Katolikus Iparos Legényegylet nagytermében. — A sztáríbecsei kerületi mestervizsgáztató bizottság előtt ujabban a következő mesterek tették le sikeresen az előirt mestervizsgát: Farkas Béla, férjiszabó és Janek Gyula, kádár (Sztáríbecse), Tassy Károly pék és Kuzmanovics Jován borbély (Csurug). — A sztáríbecsei Ipartestület felhívja a mestervizsgára készülő ipari és gyár-
ipagi segédeket, hogy saját érdekükben vegyenek részt a napokban megnyíló mestervizsgára előkészítő tanfolyamon. A tanfolyamot az Ipartestület helyiségében rendezik meg. A beíratási díj 60 dinár, mely összegbe bele van számítva a szükséges kézikönyv ára is. Bővebb felvilágosítással az Ipartestület titkára szolgál a hivatalos órák alatt.

Bezdáni hírek. Vukovics István ismert bezdáni halászmester kibérelte a Baracska vizét. Vukovics kijelentette, hogy a Baracska vizét a horgászok rendelkezésére bocsátja szabad halászatra. — A BSE műkedvelői most a Sárgapitykés közlegény előadására készülnek. A darabot husvét táján mutatják be. — A bezdáni Katolikus Legényegylet husvét másodnapján népszínművet ad elő.

FELHÍVÁS. A szubotícai és szentai gmináziumok magyar tagozata hoz, valamint áltá'ában a jugoszláviai elemi iskolák magyar tagozataihoz tanerőkre van szükség. Kérem ezért a magyar középiskolai tanárokat és tanítókat, hogy képesítésüknek megfelelőse mellett írásban jelentkezzenek nálam, hogy az említett tagozatokhoz leendő áthelyezésük iránt a szükséges lépéseket folyamatba tehessek. Az időközi kinevezések és áthelyezések dacára nagyon jelentős azoknak a magyar e'lem' iskoláknak a száma, ahol az előadás részben vagy egészben magyarul tudó tanerők hányában nem magyar nyelven folyik. Am jelentkezzenek azok a községek is, amelyeknek magyar iskoláiban magyar tanítókra van szükség, hogy ilyenekről a lehetőség szerint gondoskodhassunk. — Dr. Deák Leó.

Koch személyn íratalt megtalálták. Varsóból jelentik: A varsói egészségügyi intézetben megtalálták Robert Koch, világhírű német orvos, a tüdővész kórokozójá felfedezőjének személyní aktá'at. Az okmányok azért is értékesek, mert bepillantást nyújtanak Koch legfontosabb működési korszakára, amikor a Fosen tartományban levő Wollstein községben végzett kísérleteket, Wollstein a világháború után Lengyelországhoz került, míg most visszacsatolták a birodalomhoz. Itt írta a nagybíró orvos első tanulmányait a tüdővész-baktériumokról és itt rendezte be első laboratóriumát is. A Varsóban megtalált okmányokat, köztük a kutató élettörténetét, a berlini birodalmi egészségügyi intézetnek adták át.

Jó reggelt!

Egy jeles tudós, névszerint doktor Dool, cikket írt a reggeli ébredésről és a cikk meg ehtős felűnést keltett. Azt állítja: attól függ az egész napunk, hogyan ébredünk. Milyen hangulatban nyitjuk ki szemünket az északai üdítő álom után.

A gondolat nem új. Régi közmondás állapítja meg a rosszkedvű emberről: »Ma ballábbal ket főle. Coué, a »nagy dilettáns«, ahogyan a világ-híres lyoni gyógyszerészt hívták — sarkalatos tételként megállapította: fontos, hogy minden reggel ismételjük e számtalanszor a szuggesztív erejű mondatát: »Ma minden tekintetben sokkal jobban érzem magam, mint tegnap.«

Van egy régi rigmus, amely szintén doktor Dool elmélete mellett szól: A rimes sor így hangzik: »Reggel — törődj öt percet az egészségeddel!« Valóban, igen sokan vannak, akik sikra szállnak a reggeli vidám ébredésért, az okos, mindennapi tornázás, sportolásért, ha az csak öt percig is tart. — Schmidt, az »En módszerem« című világhíres könyv írója, munkáját így kezdi: — Ki az ágyból! Mullford Prentice, az amerikaiak optimista bölcselője arra biztat, hogy a reggeli torna után regge izós közben senki se gondoljon gondjára, bajára, mert azokat ugyanis magyarázza cigarettájának vagy szivarjának első — fűrtkarikájának.

Vizsont Mullford Prentice azt is mondja: »Éjjel ne gyűrő párnádba a gondokat. Ma ezt így mondják: »Ki kell kapcsolódnia. Azt felel rá a mai ideges kor embere: »Ha lehet!« Erről megint vá azol Coué: »Mindent lehet, csak nagyon komolyan, határozottan, egész szívünkkel-lelkünkkel kell akar-ni!« És itt elérkezünk a nemrég elhunyt nagyszerű Hilli professzor alapigazságához: »Hogy derűlten, energiánk, munkakedvűnk te jében ébredjünk reggel — ahhoz élel a'udni kell!«

30.000 cipősarok egy magán-gyűjteményben. Londonból jelentik: Herbert Callen, londoni gyógyszerész, napjaink egéredkesebb s egyben leg-furcsább kiállítást nyitotta meg a Haldane Road-on lévő patikájának helyiségeiben. Mr. Callen huszonöt esztendeje, a szenvedélyes gyűjtő vad buzgalomával gyűjti a gumi-cipősarkokat és női férűket. Gyűjteményében csaknem 30.000 darab cipősarok van évjáratok szerint felsorakoztatva. A gumi-cipősarok nem régi ta'almány, de Mr. Callen gyűjteményében az első gumisarkoktól kezdve, egészen a mai legmodernebb pehelykönnyű gumisarkokig ennek a tárgynak minden nevesebb példánya megtalálható.

Politikai gyűlés Szentán. Szentáról jelentik: Vasárnap a Vass-féle vendég'óban politikai gyűlést tartottak a volt magyarpárt szentai vezetői és politikai barátai. A népes gyűlésen megjelent Dr. Deák Leó szombori ügyvéd, volt tartománygyűlési képviselő és hosszabb beszédben ismertette a mai politikai helyzetet, a magyarság szempontjából, valamint beszámolt azokról a tárgya'ásokról, melyeket a jugoszláviai magyarság vezetői folytattak Cvetkovics Dragisa miniszterelnökkel.

Új tiszt kart választott a sztáríbecsei Vöröskereszt. A sztáríbecsei Vöröskereszt egyesület most tartotta évi rendes közgyűlését özvegy dr. Popovics Milánné e'nöklete alatt a város-háza nagytermében. Az ülés megnyitása és a tagok üdvözlése után Hadnagyev Dimitrije tanító, az egyesület titkára hosszabb beszédben számolt be az egyesület múltvői igen eredményes munkájáról. A jelentés után elhatározták, hogy az idén is megrendezik a gyermeknyaralattási akciót, az egyesület részére vöröskereszt felszereléseket szereznek be. A járási kórház felépítése ügyében indított akciót, a nehéz viszonyokra való tekintettel elhalasztották. Ezután megejtették a tisztujtást az alábbiak szerint: elnök: özvegy dr. Popovics Milánné, a'e'nök Gyorgyevics Lyubomir, titkár: Hadnagyev Dimitrije, pénztáros: Taticis Krisztina, szertáros: Konrad Pavle, egészségügyi előadó: dr. Bogdanovics Bogdán, választmány: dr. Nikolajevics Thomir, főszolgabíró, Stejszkal Gusztáv ezredes, dr. Vujics Dusan, Boárov Mita, Petlyanszki Iván, dr. Popovics Lyubomir, dr. Galambos Ferenc, Szmik Gyuláné, Hadnagyev Dimitrijné, Zdzanski Konstantinné, Mikovics Gyókóné, dr. Draskóczy Edéné, dr. Gábor Sándorné, Bálint Rezsóné, Acket Gordana, Min-kusz Hugóné, dr. Zelenay Mikósné, Kékics Szeveánné, felügyelőbiz'tóság: özv. Bogdanovics Milica, Lyilyák Szev-ván, Czabaffy László, Prodanovics Koszta.

Halálozás. Noviszádon tegnap hajnalban 23 esztendő korában elhunyt Bíró László negyedéves teológiai hallgató. Bíró László középiskoláit Noviszádon végezte, teológiai tanulmányait Kolozsvárott. A szünidőben gyakran prédikált a noviszádi és a környéki magyarlakta községek református templomaiban, a noviszádi Református Olvasókör ifjúságának kulturéletében is vezetö szerepet töltött be. Évekkel ezelött súlyos kór támadta meg tüdejét, de a gyilkos betegséget nagy lelkierevel viselte. Bíró László halála mindenütt mély-séges, őszinte részvétet keltett, egyetlen gyermekük korai elvesztése szűlelt vigasztalan gyászba döntötte. Az elhunytat ma, kedden délután 4 órakor temetik a noviszádi belvárosi református templomból, a Pirosi-uti református temetőbe. Bíró László korai halálával a jugoszláviai kisebbségi magyarságot súlyos gyász és veszteség érte.

Németország tíz országgal tart fenn közvetlen légi összeköttetést. A Deutsche Lufthansa ez év március 31-ig érvényes légi menetrendje szerint Németországból tíz országba lehet egy napnál rövidebb idő alatt elérni. A német Lufthansa és a vele összeköttetésben álló társaságok repülőgépei ismét nagyszámu bel- és külföldi légivonalon bonyolítják le az utasforgalmat.

Női téli kabátok, fűzők, mell-tartók, kesztyűk és harisnyák szak-üzlete: Fischer J. és Fia, Novi Sad, Trg Oslobođenja 2.

Japán matuzsálem. (Tokió.) Take-Nu-Uchi egykori japán államférfi korát történelmi adatokkal és okmányokkal bizonyították, bármilyen hihetetlenül is hangzanak azok. A Krisztina után a harmadik évben született Suinin császársága a'att. 32 éves korban miniszterelnök volt és a történelmi adatok szerint, halála napjáig, 276 évig, töltötte be azt az állását, mert 311-ben halt meg. Öt császár alatt töltötte be a miniszterelnöki tisztséget: Suinin, Keiko, Seimu, Chuai, Jingo és Djin alatt. Nem lehetetlen azonban az sem, hogy nem egy Takeno-Uchi élt abban az időben, hanem több nemzedéken át viselte ugyanazon családnévű államférfi a miniszterelnöki tisztséget. A japán história szerint azonban 308 éves volt, mikor meghalt.

Öngyilkos lett egy 16 éves szvilojevói leány. Tegnap délelött megdöböntö öngyilkosság történt Szvilojevón. Lukics Sztánka 16 éves leány a kora délelötti órákban apja házának udvarán belevetette magát a kutba s mire tettét észrevették, már meghalt. Az öngyilkos lány nem hagyott hátra bucsulevetet, tettének oka ismeretlen.

Boland, vagy erkölestelen? New-yorkból jelentik: Rhoda Shafter, a newyorki egyetem egyik fiatal és szép hallgatónője a napokban azzal lepte meg társait, hogy az etika-órán bundában jelent meg, majd mikor a professzor megjelent a teremben és bele akart kezdeni e'odásába, a szép diáklány levetette a bundáját és fürdőruhában ült vissza helyére. Az idős tanár felháborodva utasította ki a teremből, a fiatal hölgy mosolyogva hagyta ott az előadást. Az egyetem udvarán társnőinek megmagyarázta, hogy azért tette ezt, hogy bebizonyítsa a tanárnak a nők individualizmusát, mert a professzor egyik előadása során úgy ny'atkozott, hogy a nőkben nincs egyéniség és juhnyájhoz hasonlította őket.

A dus táplálkozás és ülő élet-mód következtében rendszerint dugulásban szenvedőknek ajánlatos a természetes »Ferenc József« keserűvizet egy pohárnyi napi adagokban kissé felmelegítve inni. A rég bevált Ferenc József viz kiváló tulajdonságai a biztos hatás és a kellemes használat, mindenütt kapható. Reg. S. br. 30474/35.

Finnek az őserdőben. New-yorkból jelentik. Most derítették ki, hogy az amerikai Minnesota és Michigan északi részén, egy nagyon szegény és mocsaras vidéken, kétszáz ezer finn él egytömegben. Az őserdők mélyén számtalan finn falu és város alakult. Összesen félmillió az Amerikában élő finnek száma, akik feszült idegekkel figyelnek távoli őshazájuk felé.

A »Növényharmat« 2000 dináros versenypályázata. Messzi erdők, mezők, hegyek-völgyek harmatos, balzsamos vadvirágaiból készül a törv. védett »Növényharmat«, ez az ezerjő háziszser, amelyet mindenütt ismernek és dicsérnek.

»Van most, ami nem létezett hajdan. Növényharmat segít minden bajban!« — írja versben egy hálás vevőnk. Ezennel pályázatot hirdetünk hasonló 2 soros, de legfeljebb 4 soros versikére, amely a »Növényharmat« bármely jótulajdonságát méltatja. Egy pályázó bármennyi verssel pályázhat s a »Növényharmat« akár minden egyes alkalmazási lehetőségét versbe szedhetik. Díjak: A legjobb vers díja 500 dinár, a következő 250 dinár. További 10 sikerült vers beküldőjét 50—50 dinárral honoráljuk. Külön 500 dinár jutalom vár annak a versnek a szerzőjére, aki a legtalálóbban fejezi ki, hogy a »Növényharmat« csak zöld uvegben és zöld skatulyában valódi, vagy pedig a legszellemesebben óvja utánzatoktól a versöket! Azonkívül még 5 ilyen verset jutalmazunk egyenként 50 dinárral. A jutalom ellenében a versek felhasználási joga a céget illeti. A pályázatokat a következő címre küldjük: Apoteka, Bač. A sikerültebb verseket »Növényharmat — posta« címmel e lap hirrovatában névvel, vagy jelíggel folytatólagosan közöljük s minden további felvilágosítást ott adunk.

Az iskolán kívüli népnevelés, minden egyesület első kötelessége.

Fekete gyémántok

Jókai Mór híres regényének film-változata a noviszádi Uánia moziban

— Sajódbemutató —

Már régóta vártuk ezt a Jókai remekművet. Várakozásunkba a remény és öröm mellé kevés aggodalom vegyült: hátha nem sikerült a nagy mesemondó csodálatos alkotását méltó módon filmre vinni. A film noviszádi bemutatója után megkönnyebbülten sóhajtottunk fel: aggodalmunk teljesen alaptalan volt. A Fekete gyémántok olyan remek film, amely teljesen méltó Jókai Mór halhatatlan nevéhez.

Erre a filmre a magyar filmgyártás büszke lehet.

Mert ezt nem készíthették mindvégig műteremben, ki kellett menni a hegyek közé a felvevőgéppel lehatolni valódi bánya sötét tárnáiba és ott készíteni a legszebb képeket. Ez olyan nagy mértékben sikerült, ami a legjobb berlini vagy hollywoodi operatőrnek is becsületére válna.

Jókai Mór csillogó képzeletének egyik legszebb gyöngye a Fekete gyémántok. A regényt olyan szerencsésen vitték filmre, hogy a nagy mesemondó minden remek elképzelése megvalósult. Fojtott izgalommal kísérik Berand Iván hősiességét a tőzse nagy szőlőhegyekkel szembe, az izgalom magával ragad, mámorossá tesz, a hőssel együtt küzdünk egész a d'adalmas befejezésig, amikor akadálytalanul dolgozhat a bánya és d'adalmaskodik az alkotó, Berand Iván tiszta szerelme.

Gyönyörű magyar vidékeket látnunk. Az egész filmet népdalból szőtt megható zenekísérettel festi alá. A szereplőgárda a magyar színpad élcsapata. Berand Iván alakjában

Jávor Pál mutatja meg, hogy nemcsak könnyű operettkben, hanem drámában is megállja a helyét.

A női főszerepben Szelezky Zita elragadóan kedves. A többi főbb szerepben Csontos Gyula, Törzs Jenő és Greguss Zoltán. Külön kell megemlítenünk Pózsahegy Kálmánt, akinek játéka ezúttal is élmény. A smort Mály Gerő képviseli, a jó öreg Jókai is bizonyára így képzelte el ezt a rendkívül sikerült alakját. Bizonyos hogy a »Fekete gyémántok« egyik kiemelkedő állomása lesz annak a d'adalutnak, amelyet a magyar filmek sikere jelent...

Apróságok

A jó torkáról és jó humoráról ismert bohém pohár konyakot kér a művészkávéház pincéretől. A pincér hozza az italt és a következő szavakkal konferálja be:

— Mit gondol, művész ur, milyen idős ez a konyak?

— Nem tudom — felelte a tréfás-kedvű bohém —, de garantálom, hogy az én társaságomban idősebb már nem lesz.

★

A titkos drámaíró erélyes levélben szólította fel egyik operettszínház igazgatóját, hogy mondjon véleményét beküldött darabjáról. A direktor az alábbi választ küldte a szigorú szerzőnek:

— János vitézzel csak ezt felelem: »Nem tud az írni, aki küldte...«

SZÍNHÁZ-FILM

Mi újság a filmvilágban?

A magyarországi filmgyártás. A magyarországi filmipar, mint a jelek mutatják, erős fejlődésnek indult. A megnagyobbodott ország fi szükséglete, a külföldi filmek behozatát korlátozó devizatakarékosság és a magyar filmeket egyre nagyobb számban felvevő jugoszláv piac kielégítése szükségessé teszi k, hogy

az eddigi évi harminc filmre beállított produkciót legalább ötvenre emeljék.

Ebből a célból a miniszterközi bizottság ellenőrzése mellett működő Magyar Filmbizottság, a kezelésé alatt álló »Hunn« filmgyár eddig hét filmfelvevőcsarnoka mellé, a kora tavasszal újabb két nagy csarnokot épít. Egyikben előreáthatólag verziós filmeket készítenének, nagyobb részét szerbiül, de valamit románul is, mert ugy a jugoszláv, mint a román filmipar első sorban a magyarországi filmvilág méreteihez próbál igazodni, vagyis aránylag kis tökéve első sorban szórakoztató filmeket készítenek. Ehhez, már költségmegtakarítás céljából is, legalább kezdetben, a magyarországi film parral való együttműködés a leggazdaságosabb és a legcélravezetőbb.

★

Uj magyar filmvigjáték — csodálatos táji felvételekkel. »Az utolsó Werczek« a címe annak az ötletes, szórakoztató új magyar filmvigjátéknak, amelyet ebből a zsánerből azért emelünk ki, mert a Sztalinay Sándor készítette forgatókönyvnek tulajdoni alapja a magyarországi táji szépségek valóságos sorozatos bemutatása.

A film különben gördülékeny, eseményei láncolatosan kapcsolódnak egymásba és a kitünő főszerepök, gy: Vaszary Piri, Szelezky Zita, Csontos Gyula valóban elsőrendű alak tást nyújtanak. Vaszary Piri az utóbbi időben különben is egyre nagyobb kedvel fordul a film felé. A groteszk iránti kitünő érzelke, vidám komédiázása a magyar filmjatszás nagyszerű értéke.

Egy Giono film. A francia p.o.vinc alizmus világhírű regényrója, Jean Giono, akinek regényeit most fordítják magyarra, va óságos filmíró. Erre eddig senki sem gondolt. A vigjátéksikerekről lemondott, filmrendezőül szegődött Marcel Pagnonak köszönhető, hogy az európai háboru e lenére továbbra is nagyszerű lendületű francia filmgyártás számára Giono felfedezte. A »Régian« (magyarul: »Sarju«) című regény egy az Isten hátamögötti hegyek fennsíkján álmos, tunya életet élő emberek drámai kitörésű rajza és a film a vad természettel egybeolvadó primitív falusi nép apró tragédiáját viszi a filmtekercsre.

A regény nyers természetességét a reális játék, a vadságában is vonzó természet erőteljes filmélményé színesíti és Gabriel Gabriaux nagyszerű játéka külön élmény. Epikusan nyugalmas a film meséje is, mert a rendező Marcel Pagnon szigoruan ügyelt arra, hogy olcsó

fogások és megszokott hatások ne juthassanak érvényre. Nem lett belőle slágerfilm, hanem őszinte, érzéssel teli filmélmény, ami csak a kiválasztottaknak szól. Éppen ugy, mint Giono regényei.

★

1900—1940 — párizsi filmantológia. »Lenintől—Hitlerig« címen, a háborus Párizs premiérmozija néhány nap óta hatalmas, több mint két órát tartó montirozott filmet mutatnak be, amely az utolsó negyven év valóságos v lágtörténe'mj filmkrónikája.

A film szövegét André Maurois, a nagy francia regényíró, a francia Akadémia legújabb halhatatlanja írta. A mű szigoruan objektív, minden bántó él nélkül — de a francia hadipropagandának fgyelembevétele mellett — a fiatal Lenin mozgalmától a közelmúltbani müncheni merényletig terjedő és egymással összefüggő eseménysorozatából a diktatúráknak a világ fordulata nagy átalakulást jelentő mozgalmát adja. Ennek igazolására

a német propaganda filmarhívának több felvételét is átveszi. Érdekes, hogy a film első heti előadásainak jövedelmét a hadbavonult francia írók, festők, zenészek, színészek segélyalapjára fordították és a védnökséget Madame Lebun, a köztársaság elnökének neje vállalta. André Maurois, teljes honoráriumát, harmincezer frankot az alapnak adományozta.

★

Szovjetfilm — Németországban. Mint ismeretes, a szovjet filmek németország játszási jogát Brüning kancellár ideje alatt, tehát még 1932 őszén visszavonták. Kerek nyolc év óta szovjetfilm nem is kerülhetett Németországban bemutatásra. Göbbels propagandaminiszter most

hat szovjetfilmet engedélyezett amelyek közül a »Nagy Péter« című történelmi filmet már a héten, egyszerre három berlini moziban bemutatják s azután a német birodalom területére, valamint a protektorátusba is e'kerül. A film, a történe'emmell szemben, a nagy cárt, mint a szegények véde'mezőjét és a nemesek üldözöjét állítja be. Olyannak, am'nyennek a mai Oroszország hivatalos felfogása propagálni szeretné. Érdekes, hogy a hat szovjet film játszási jogát Göbbe's nem engedélyezte ellenérték nélkül. A moszkvai Operának elő kell adni Wagner legproblematikusabb és legnehezebb művét, a négy operából álló »Niebelung gyűrű«-t.

Norman Kerry — az idegen lég'óban. Az amerikai filmvilágnak újabb nagy szenzációja van. A világháboru után leszerelt osztrák katonatiszt Karl Nörmann, aki Hollywoodban sokáig statisztált, végül Norman Kerry név alatt elsőrendű filmművész lett, belépett a francia lég'óba. Ma már a szudáni határhoz közel fekvő egyik eldugott kis erődítményben közkatona. Egykor világ-

hírű filmszerepei — »Az operaház fantómja«; »Az ember és az ördög«; — között a legjelentősebb az »Az idegen lég'óban« című film volt, amely ugyilátszik olyan hatással volt reá, hogy végül is odáig jutott.

««(★★★)»»»

Kultur délután Szomborban. Vasárnap délután a Szombori Magyar Kézművelődési Egyesület jól sikerült műsoros délutánt rendezett a Magyar Övasókor helyiségében. A műsor első részét Deák Imre dr. »Emberi érték — magyar érték« c. előadása töltötte ki. Széles látókörre, nagy tárgyi tudással való érdeklődéssel megírt előadását mindvégig feszült figyelemmel hallgatták a közönség. Előadásának második fele különös tetszést váltott ki, mert abból tisztá és világos képet nyert a hallgatóság arról, hogy a magyarságot a világ kulturájának éltarcsái között mily tekintélyes számú tudós, művész, író stb. képviseli. Deák dr. rendkívül kellemes előadónak is bizonyult, a közönség bizonyára máskor is szvesen látja a podiumon. A műsor második részében új zongorista mutatkozott be a hallgatóságknak, Czuczonits Joli. Zenéi kiképzést Zagrebben nyerte, rendkívül intelligens zenésznek bizonyult, fiatal kora el enére is hibátlanul értelmezte az e'adott műveket. Liszt Ferencétől a »Mánók tánc« és a »Szerelmi áom« c. zongora darabokat játszott, ráadásul Geszner Györgytől a »Búgó csigá«-t. Technikai készsége is kiváló, játszi könnyedséggel győzte le az előadott művek nehézségeit. Ot is szívesen látjuk viszont a zongora mellett. Steblerné Ergh Leonka »A királyfi három bánata« című Mécs-verset énekelte; a verset Szerkár Dezső zenésítette meg. Steblerné bárszonyos behízelgő altja nagyszerűen érvényesült a dal e'adása folyamán. A közönség régi kedvence valóban megérdemelt sikert aratott. A zongora kíséretet nagy önzetlenséggel Czuczonits Joli látta el. A programon négy szavalt is szerepelt, a magyar lírai költészet négy kis remeke. Balassi Bálint egyik istenes énekét és Vörösmarty Mórengőjét Kiss Zsuzsa mondotta el a tőle már megszokott készséggel. Berzsenyi Fohszkodását és Vörösmarty A kis gyermek halálára c. verset Kiss E a szavaltta el intelligenciára is valló tehetséggel. A közönség mindkét szavaltot meleg tapsokkal jutalmazta.

««(★★★)»»»

5 kérdés:

1. 1848-ban ki volt Magyarország nádora?
2. Hogyan hívják Spanyolország legmagasabb hegyeit?
3. Kik találták föl a salvarsant?
4. Melyik római császárról írt regényt Mereskovszki?
5. Ki az advocatus diaboli?

««(||||)»»»

Válasz

reg napi kérdése nére

Kérdés: Milyen messze van a Hold a Földtől?

Felelet: 384.000 km.

Kérdés: Ki volt a pszichoanalízis megalapítója?

Felelet: Siegmund Freud volt bécsi orvos.

Kérdés: Körülbelül hány ember él a földön?

Felelet: 1600 millió.

Kérdés: Ki repült át először az Atlanti óceánon?

Felelet: Eckener kapitány 1924-ben a Z. R. III. léghajón.

Kérdés: Hogyan hívják a rezet, ha önna ötvozik?

Felelet: Bronz.

KÖZGAZDASÁG

Nagybritannia devizaneheztségei

Nagybritannia gazdasági téren óriási erőfeszítéseket tesz a nagymértékben megnövekedett szükségletek kielégítésére és ugyanakkor a hagyományos kereskedelmi kapcsolatoknak a lehetőség keretei között legnagyobb mértékű fenntartására. Ezek az erőfeszítések a gazdasági élet szerkezetében is változásokat idéznek elő, az állami ellenőrzés és irányítás minden téren fokozódó erővel jelentkeznek. Az angolok is kénytelenek voltak bevezetni a devizazárlatot és különféle intézkedésekkel igyekeznek a külföldi kifizetések fedezetét biztosítani. Ebben a tekintetben az angolok legnagyobb gondja

a dollár-devizaállomány csökkenésének fékezése.

Különösen a hadsereg nagymértékben veszi igénybe az Egyesült Államok iparát. Október eleje óta naponta mintegy kétmilliárd dollár értékű amerikai értékpapírt dob piacra Newyorkban, hogy az áruval ki nem egyenlíthető kereskedelmi forgalom devizasükségletét biztosítsa. Ezt a célt szolgálja a más külföldi országokkal szemben megállapított dollár-kifizetések fokozatos leépítése is. Különösen az európai országok igyekeztek az utóbbi időben az Angliával folytatott kereskedelmüket az ingadozó font helyett amerikai dollár-alapra helyezni, ezt azonban az angolok továbbra is fenntartani nem akarják.

Ragaszkodnak a font sterling-kifizetésekhez.

igyekeznek a kereskedelmi szerződéseket ennek megfelelően átállítani és az új szerződéseket font-alapon megkötöni.

Nagybritannia nemzetközi pénzügyi helyzetére érdekesen világítanak rá a külföldi követelések összegei. Míg 1914-ben a külföldi követelések összege 4 milliárd font volt, Sir Robert Kindersley a jelenlegi követelések összegét csak 3,3 milliárd fontra becsüli, tehát közel 20 százalékkal kevesebbre.

A különbség ténylegesen sokkal nagyobb.

mert a font értéke a háboru előtti színvonalhoz viszonyítva lényegesen csökkent, viszont az árszínvonal emelkedése miatt a külföldi kifizetések kiegyenlítésére aránytalanul nagyobb összegű követelések fokozatos mobilizációjáról kellene gondoskodni. Ez az utóbbi a legnagyobb nehézségekkel jár. Pénzügyi szakértők szerint a külföldi követeléseknek több mint a fele az egyes államoknak nyújtott kölcsönökből és a külföldi vállalatokkal rendelkező angol cégek részvényeiből áll, tehát tulajdonképpen befagyott követelések.

A devizahelyzet képéhez hozzátartozik a brit kivitel alakulása is. A tengeri zárlat leküzdésére fogantatott német rendszabályok igen nagy akadályokat gördítenek a hajózás elé és ezenfelül sok ország pénzügyi és gazdasági helyzeténél fogva sem veheti igénybe az angol árukat. A tengeri gazdasági háboru mindenestre kétélű

fegyver. A háboru kitörésétől kezdve december közepéig az angol jelentések szerint

735.000 tonna német árut foglaltak le az angolok.

Ez tekintélyes mennyiség, mégis sokkal kevésbé jelentős, mint ahogyan az ember gondolná. Németország összes behozatala 1938-ban 62 millió tonna volt és ha ezzel hasonlítjuk össze 3 és fél háborus hónap áruelemekzésait, akkor arra jutunk, hogy az angol blokádnak következtében lefoglalt áruk

a normális német behozatalnak mindössze 1,2 százalékát érik el.

Természetesen feltehető, hogy ezek az áruk Németország számára igen fontosak, mert bizonyára csak a legszükségesebbeket igyekeznek az elkobzás kockázata ellenére tengerentúlról beszerezni. Mégis az eredmény ebben a beállításban nem akkora, hogy az minden áldozatot megérne.

Pedig áldozatokat az angoloknak is kell hozniuk. Az angol hivatalos kimutatások szerint kivitelük a háboru három hónapjában átlagosan

40 százalékkal csökkent.

A kivitelnek ez az összezsugorodása feltétlenül nagy befolyással van a külföldi kifizetések lebonyolítására is. Angliának óriási hadiszükséglete fedezéséről kell gondoskodnia s ezenfelül a hajózás veszélyessége miatt, állandóan növelnie kell tartalékait. A behozatal növelésével szemben a kiviteli lehetőségek csökkenése a külföldi kifizetések egyenlegét természetesen nagyobbá teszi és jelenleg Nagybritanniának egyik legnagyobb problémája éppen az, hogyan biztosítsa ennek az egyenlegnek deviza-fedezetét.

Gazdasági munkálatok

GYÜMÖLCSÖSBEN

A téli araszolók rajzása befejeződött, a hernyóenyves fogóöveket leszedhetjük fáinkról és azokat a beleragadt pillékekkel együtt égezzük el. Az övek leszedése alkalmával a kérget az övek alsó széle alatt meg kell vizsgálni és ha ott rovarpetéket találunk, azokat nyomjuk össze, mert a téli araszoló petéi és ha ott maradnak, a tavasszal kiképző hernyók a fa koronájába másznak, ott a rügyeket, virágokat és kötődött kis gyümölcsöt elpusztítják. Ugyancsak leszedhetjük a szalmából, szénából, papirosból vagy hullámos papirosból készült hernyófogó-köteleket is, mert a telelő rovarok behuzódtak és így azok elégetésével sok almamolyhernyót, bimbólikasztót, eszelényt és levélbarkót elpusztíthatunk egy csapásra. A fogó-kötelek leszedése alkalmával a kötelek alatt lévő kéregrészt is meg kell vizsgálni, nem rágtat-e be magát oda az almamolyhernyója, mert ha ilyen találnánk a kérgen, el kell pusztítani. A leszedett hernyófogó-kötelekből rakjunk be 10-15 darabot az almamoly rajzásának megfigyeléséhez. A fák tisztogatását (kéregkaparás, száraz ágak eltávolítása) folytatni kell, hogy rügyfakadásra ezzel készen legyünk, mire permetezni kell majd. A ribizli és egres-, málnabokrok közül is most kell kivágni a letermett vesszőket, hogy tavasszal az új hajtások akadály nélkül nőhessenek. A ribizlibokroknál ügyeljünk arra, hogy a kaliforniai pajzstetű nem telepedett-e meg azokon, ha igen, akkor az ilyen fertőzött bokrokat szedjük ki,

Beléptek a börtönbe, amelyet az őrmester a magasra tartott lámpával köröskörül megvilágított.

A börtön üres volt, az egyik ablak tárva-nyitva s vasrostélya hiányzott.

Lehmann elképedést színelve állt egy pillanatig, aztán az ablakhoz futott s letekintett a sötét mélységbe.

Aztán visszafordult s elszörnyedve kiáltotta:

— A vasrács kitörve, kötél függ le az ablakról, a fogoly megszökött, őrnagy ur!

Jodok egy ideig úgy állott a börtön közepén, mintha kövémedredt volna.

Tátott szájjal, értelmetlenül nézett a kapitányra.

— Megszökött!... — dadogta aztán. — Megszökött!

— Semmi kétség benne, — erősítette Lehmann. — A vasrácsot kiszédték és kötélén ereszkedtek le a vadaskertbe!

Az őrnagy az ablakhoz rohant, kidugta a fejét rajta s megtapogatta a kötelet.

— Igen, megszöktek! — kiáltotta.

Lehmann előkapta a pisztolyát s a mélységbe lőtt, majd kihajolt az ablakon s iszonyu hangon ordította:

— Fegyverre! Rákóczi megszökött!

Aztán az őrnaggyal mitsem törődve, a folyosóra szaladt, elkapta az őrtálló katona puskáját és azt is kilötte.

A puskadörrenés végigzugott a folyosók homályában s egy pillanattal később mindenfelől futva rohantak elő az őrkatonák.

Eredeti történelmi regény a XVIII. századból

1406

Lehmann maga volt a gyorsaság és az erély.

— Őrmester! — ordította. — Adassa meg a vészjelt: süttesse el az ágyut!

Majd a folyosó végén levő ablakhoz rohant, föltépte s torkaszakadtából lekiáltott:

— Készültség, a vadaskertbe! Ott szökkik Rákóczi fejedelem! Fogjátok meg élve vagy halva! Gothardt, a lovamat! Riadót, riadót!

Visszarohantában kikapta egy katona kezéből a puskát s már a lépcsőn vágatott lefelé.

Lent lönyerítés hangzott, trombitaharsogás, aztán elvágató dobogás: a kapitány személyesen száguldott a vadaskertbe a szökevények üldözésére.

Jodok őrnagy első meglepésétől csak most tért magához.

— Álljatok el minden kiharatót! — kiáltotta az összecsendült katonáknak. — Örök, vissza a helyetekre! Fejetekkel feleltek a többi foglyokért!

Aztán bámulatos fürgeséggel lerohant ő is a lépcsőn, az udvarban nyeregbe vetette magát s a vadaskert felé nyargalt, Lehmannék után.

Azok még a zárt ajtóval küzködtek, de már jött a várnagy s kinyitotta.

Az összetorlódott csapat bezudult s fáklvafénynél beszáguldozta a halastó partjait, közben Lehmann vaktában lövöldözött a tulostó part felé.

Nyírástok föl a hidajtókat! — ordította.

Mikor ez megtörtént, átrobogott a hidon s a kert külső ajtajához érve, leugrott lováról s az ajtóknak esett.

Közben a zsebéből előkapta a tolvajkulcsot, amelyet Apagyí csináltatott s a sötétben elhajította, olyan helyre, ahová kívülről dobhatták volna be.

Most ért oda Jodok őrnagy, nagy fujtatva.

— Az ajtó zárva van! — kiáltotta Lehmann. — Vigátsatok! Fáklyafény vöröslött fel s a katonák szanaszét nézegettek.

Együk lehajolt s fölkiáltott:

— Itt a kulcs, kapitány ur!

— Miféle kulcs?

— Bizonyosan a kertajtó kulcsa!

— Tolvajkulcs! — lihegte. —

Bezárták maguk után az ajtót, hogy ezzel is késleltessék az üldözést s aztán visszahajították a köfalon!

Atadta a kulcsot az őrnagynak, aki értelmetlenül forgatta a kezében.

Lehmann újra lóra pattant.

— Őrnagy ur, a szökevények még nem lehetnek messze! Magam indulok üldözésükre egy szakasszal. Méltóztassék más csapatokat Wöllersdorf és Schwartzau felé kiküldeni. Atadom a parancsnokságot!

Meg sem várva az őrnagy választát, kinyitotta az ajtót s maga után vezényelve a lovon lévő dragonyosokat, elvágatott az éjszakába.

Tudta, hogy Rákóczi Magyarországra felé s éppen a Fertő-tó irányába vette az útját, így hát szándékkal észak felé vezette előre csapatát, a Bádénbe vezető uton.

Ejfélkor tért meg azzal a hírrel, hogy arra a menekülőknak semmi nyoma, mindazonáltal a csapat nagyobb részét továbbküldötte, hogy egészen Mödlingig nyargaljanak s minden gyanus személyt behozzanak.

— Hanem képzelje, őrnagy ur! — újságolta Lehmann. — Az országuton, közel Bécsújhelyhez, holtesteket találtunk az uton. Az egyiknek a feje varr kettéhasítva,

— iszonyu ereje lehetett annak, aki ezt a halálos csapást megadta, — s ebben akettévágott fejben, hozzáadva az ismerős ruházatot is. Mallóry báróra véltém ismerni!

— Mallóryt megölték! — ször-

égyesük el, mert tökéletes védekezést nem tudunk úgy sem végezni a sűrű bokrokban. A fákon maradt lombot (kis és nagy hernyófészek) szedjük le, ugyancsak a gyümölcsmumiákat (monília) égyesük el. A lehullott lombot gereblyézzük össze, vigyük a trágya- vagy komposzttelepre, ebben is sok kártévő és gombacsira telelhet át.

»»»»» * «««««

Takarmánysavanyító silókat létesít a magyar földművelésügyi kormány. Budapestről jelentik: A megismétlődő takarmányhiány, valamint az állattartás és hizlalás racionalizálása céljából a földművelésügyi minisztérium elrendelte, hogy a hét mezőgazdasági kamara területén 12-12 takarmánysavanyító silót állítsanak fel a minisztérium támogatásával. A gazdaérdekeltség most válogatja ki az arra érdemes gazdákat, akiknek földjein ezeket a beton, illetve téglából épített silókat felelő fogják építeni. A földművelésügyi minisztérium a takarmánysavanyító silót építeni akaró gazdák részére segítyt állapított meg, mégpedig a siló nagysága szerint, 3 pengőttől köbméterenként.

Személyvonaton utazik a burgonya Németországban. Németországban most sok szokatlan vonatot lehet látni. Hosszan kigyózó sorokban csupa negyedikosztályú vasúti kocsi van egymásután kapcsolva. A vagonokat burgonya tölti meg szüntől. Amíg a lokomotívok a hosszú kocsisorokat északról és keletről a Birodalmon keresztül délre és nyugatra húzzák, a kocsik fűtőtestei mérsékelt meleget árasztanak, ugyanúgy a burgonya a 15 fokos hideg ellenére épen és romlatlanul jut rendelkezési helyére. A német kormány a birodalmi vasutak által addig nyújtott utazási kedvezményeket is azért szüntette meg, hogy a lakosság burgonyaellátását a nagy hideg ellenére is biztosíthassa. Ez is újabb bizonyítéka a német találmányosságának és céltudatos gazdaságpolitikájának.

nyülködött az őrnagy. — Talán a bécsujhelyiek?

— Lehetséges, de az sincs kizárva, hogy Rákócziék csaptak össze vele s ők tették el láb alól.

— S a többi halott?

— Egy van még, őrnagy ur. Olyan alárendelt csatlós, vagy szolgaféle.

— No hisz, szép kis história!

— Rákóczi óriási erejű ember, alighanem tőle származott az a borzasztó csapás!

— Akkor hát arrafelé menekült!

— Azért küldtem ki Mődingig az embereimet.

— S mi történt a holttestekkel?

— Ott hagytam, ahol voltak, őrnagy ur. De értesítettem a polgármestert, meg a polgárőrséget, — a többi az ő do'guk, mert a holttestek a város határában találtak.

— Ily körülmények közt a más irányba kiküldött üldöző csapatoktól nem várhatunk semmi eredményt! — vélte az őrnagy.

— Aligha! — hagyta rá a százados.

De már egymás után tértek vissza a többi üldözők is, természetesen szintén minden eredmény nélkül.

Jodok őrnagy Lehmann távolléte alatt vizsgálatot tartott Rákóczi volt börtönében s nyomról nyomra követte a szökés minden mozzanatát.

Mire Lehmann visszatért, tudatá erősödött benne, hogy a fejedelm, apródjától kísérve, az ablakon át szökött meg börtönéből.

Kihallgatva az őrmestereket, a

Az olaj és a döntő „hadi tavasz”

Óráról-órára nagyobb és fontosabb szerepet játszik a világpolitika fordulatának kialakulásában a nyerananyagok kérdése. Ezek között is legelső helyen kell említeni az olajproblémát, nemcsak azért, mert a modern hadviseléshez elengedhetetlenül szükséges, hanem azért is, mert az utóbbi napokban épen az olaj körül a legvárhatóbb hírek és kombinációk kerültek nyilvánosságra. A dolgok természeténél fogva ezek a jelentések mély benyomást tesznek a közvéleményre, amely a hadviselő országokban minden mögára erőszakolt fegyelmesség mellett, amugyis hajlamos bizonyos idegességre.

Kétségtelen, hogy a világ olajhelyzetének változása a katonai kilátások változását is jelenti.

Igy érthető, hogy amikor először a keletgaliciai, legújabbban pedig a romániai olajforrások sorsa körül támadt nemzetközi bizonytalanság, a hadviselő és semleges államok politikai életén vilányáram ütésekként futott keresztül az az érzés, hogy a nagyjelentőségű, sőt talán döntő tavaszi eseményekhez közelebb állunk, mint valaha.

Ha köze ebből, a rendelkezésünkre álló adatok világánál vizsgáljuk meg az olajprobléma alakulását, feltűnő eredményekre jutunk. Ezek között első helyen kell említeni azt a nyersanyagoknál egyébként szokatlan ténytet, hogy ahány világstatisztika forgalomba került,

valamennyi más, egymástól néha lényegesen eltérő adatokat tartalmazott.

Ezek az eltérések nem csupán egyes országok legutóbbi béke-termelésére, hanem olajterületeik értékelésére és a rendelkezésre álló termelési eszközök kapacitására egyaránt vonatkoznak.

Annak ellenére, hogy német forrásból meglehetősen kategorikus cáfolat jelent meg arról a hírről, mintha a legújabb orosz-német megegyezés ér-

telmében máris német munkások, mérnökök, vasutasok, szakértők, vagy éppenséggel fegyveres erők tartózkodnának szovjetország területén, a világ sajtójának egy részében nem hallgatnak el a drohobyczi, keletgaliciai olajmezőkre vonatkozó híresztelések. Ezekhez társult most az az idegesség, amelyet Angliában a német-román olajmegállapodás hívtól életre s amelynek hátterében végső fokozaton szintén

a becslések különbözősége áll.

A rendelkezésünkre álló legutóbbi megbízható békeadat arról számol be, hogy a Németbirodalomnak az utolsó békeévben kilencmillió tonna volt a benzín- és olajszükséglete. Minthogy Németország saját természetes olajkészlete és termelése szinte a semmivel egyenlő, ennek a szükségletnek kisebbik részét mesterséges benzinnel, nagyobb részét behozatallal fedezte. A kilencmilliótonnás teljes fogyasztás nagyjában és egészében három, majdnem egyenlő forrásból kapta fedezetét: 2,6 millió tonnát állítottak elő a német vegyiművek szénből, ennél valamivel többet importáltak az Északamerikai Egyesült Államokból, Romániából és Oroszországból, szükségletük fennmaradó részét pedig a többi államok, de ezek között is elsősorban az amerikai államok fedezték. Az angol-francia blokádnál következtében a tengerentúli államokból származó behozatallal elmaradt. Oroszország, amely még hat évvel ezelőtt több mint 6,5 millió tonna benzint és olajat exportált évente, saját szükségletének jelentős növekedése miatt háttérbe szorult a kivitel piacán és 1938-ban már csak 1,1 millió tonna kivittel szerepelt. Romániából az utolsó békeévben Németország mintegy

800.000 tonna benzint vásárolt és körülbelül ugyanennyit tett ki orosz importja.

Az új német-román olajszerveződés két részből áll. Az első rész mintegy meg-

duplázza a békebeli importot, a második rész lehetővé teszi, hogy ezen az évi 1,5 millió tonnán felül a kedvező szállítási időszakokban további havi 200.000 tonna román olajat és benzint vegyen Németország igénybe különböző szállítások ellenében. Az angol források úgy számolnak, hogy a kedvező időszak évente 6-8 hónapra terjed, ami a román export további megduplázását jelenti. Ennek a kötelezettségnek Románia csak úgy tud eleget tenni, ha

arra kényszeríti a területén dolgozó angol és francia vállalatokat, hogy termelésüket szintén Németországnak engedjék át.

A bonyodalmat még beláthatatlannabbá teszi az a körülmény, hogy ugyanakkor Angliával és Franciaországgal is létre jött egy román olajszállítási szerződés, amely havi 400 ezer tonnáról, tehát szinte az egész román termelésről szól. Hogy ennek a kötelezettségnek hogyan próbálnak eleget tenni, azt egyelőre a megoldhatatlan titok homálya fedi. Már maga ez a kötettség is indokoltá teszi a román olaj körül felmerült nehézségeket.

A keletgaliciai olajmezők évi termelőképességét 800.000 tonnára becsülik

Megnehezíti a becslést az a körülmény, hogy az eredetileg lengyel kézen levő telepeket a lengyel hadsereg visszavonulásakor részben felrobbantotta, részben megrongálta s így nem tudni, hogy helyreállításukkal mikor lehet elkészülni.

Mint további és teljesen kiszámíthatatlan tényező még azt is figyelembe kell venni, hogy

a háborús szükséglet mindig többszöröse a békebelinek.

A világháborúban ez az arányszám ötszörös volt; arra, hogy a jelenlegi fokozott motorizálás mellett s az óriási légiföldi akcióba lépése esetén milyen nagy lesz a szükséglet szaporodása, még nem áll rendelkezésre megbízható adat

katonákat s ezek most visszaemlékeztek rá, hogy olykor kopácsolás, reszelés s más efféle zaj hangzott ki a börtönből; ők azonban azt hitték, hogy a fogoly unalmában képrámákat készít, a festményei számára.

Lehmann visszatérte után Jodok vele együtt még egyszer vizsgálatot tartott a fejedelm börtönében s most együtt vették szemügyre a szökés előkészítő munkálatait, a vasrostély szétfűrészelését, viaszrúcsokkal való helyettesítését s tüzezes keresgélés után még a hányzó vasdarabokat és a szerszámokat is megta áiták a kánya fenekén.

Minderről részletes vizsgálati jegyzőkönyvet vettek föl, de az irnivaló olyan sok volt, hogy hajnalban déle ötre halasztották a folytatását.

— Harapjunk va amit, őrnagy ur, — szö't Lehmann, — melótt pihenni térünk. Az izga'om és a súlyos felelősségérzet ugyan fojtogatta a torkomat, de hát dél óta egy falatot se ettem s a gyomrom ugyancsak korog.

— Megfoghatatlan, hogy önök semmitse vettek észre a fogoly titkos munkálkodásából! — jegyezte meg falatozás közben az őrnagy.

— Mit gondol, őrnagy ur — felelte a kapitány, — a'ig egy hete járt itt Kertzi ezredes ur, mindent tüzetesen megvizsgált s ő se talált semmi feltűnőt, vagy gyanúsat! Jelentésében külön ki is emelte azt a szigort és erélyt, amellyel a foglyok őrzését végeztem. De hiszen száz és száz eset volt, amikor a foglyok sokkal nehezebb börtön-

ből, földalatti üregekből is kitörttek; némelyik évekgig tartó, hallatlan erőfeszítés árán.

— Ez igaz, kapitány ur, hanem ön nagyon rosszkor fogadta a sógornőjét! Aligha csalódom, ha fölteszem, hogy ugyanabban az időpontban szökött meg Rákóczi, amelyben én megleptem önt a kicsikéjével egyetemben.

— Mindenképpen rosszkor történt ez a látogatás, — ismerte be Lehmann, — hiszen a pásztoróra is elmaradt. A »kicsike«, ahogy mondaní méltóztatik, a nagy felfordulásra elpárolgott, mint a kámfor. Kérdezősködtem utána, de ugylátszik, a feneketlen zürzavarban senki sem hederített egy nő távozására.

— Szóval elrepült a kicsi! — mosolygott a vén őrnagy bizonyos kárörömmel. — Ez az ön büntetése, kapitány ur, a szabálytalanságáért.

— Befelgö'g'jük ezt is a je'entésbe? — tette föl a kérdést Lehmann.

— Ah, mire gondol! Ilyen haszonra szólni ügyek emítésre sem méltóak komo'y államügyben!

Lehmann örvendezve hallotta ezt a kijelentést: megerősödött az a reménye, hogy nagyobb baj nélkül meg fogja uszni a vizsgálatot.

— Hátra van még, hogy a vasrostély eltávolításához használt eszközök dolgát is tisztázzuk őrnagy ur, meg a köteleit, amely a szökést lehetővé tette.

— Jó, hogy szól, bajtárs. Hát ki és hogyan csempészhetette be, holott ön még a kenyeret, a pástéto-

mot, sőt a húst is sajátkezüleg szellette föl?

— Nem találok más megoldást, mint azt, hogy a papok keze van a dologban! — mondotta fontoskodva Lehmann. — Hiszen valóságos misézések folytak itt nap-nap után! Valamelyik pap hozhatta be a kötelet, a ruhája alatt, a derekára csavarva. De ez csak föltevés, őrnagy ur, határozottan nem állítom, mert nem tudom.

— Mindezt majd a vizsgálat fogja tisztázni, kapitány ur. De térjünk nyugovóra, mert délelőtt még sok irnivalónk lesz!

Lehmann még sokáig forgolódott az ágyban, míg az izgalmas nap után álom jött a szemére.

A következő eredményeket állapította meg:

Rákóczi megmentése nagyjában sikerült, a főcélt tehát elérték. Bizonyosan fejedelmi jutalmat fog kapni érte, ha Rákóczi dolgai rendbe jönnek.

Öccse, Jakab, a szabadságlevél szárnyával Poroszország felé repül; vele egy szeretett és féltett é'et kerül ki a veszedelmek belső köréből.

Kertzi is azóta akkora egé'rutat vett, hogy szó sem lehet elfogatásáról, még ha gyanuba vennék is.

Vele együtt egy fontos és esetleg veszélyes tanu tűnik le a szemhatárról.

No és Mallóry!

B bizonyos ugyan, hogy nem Rákóczi ölte meg, — hiszen a fejedelm nem arrafelé menekült, de akárki tette, jól tette.

(Folytatjuk)

KERESKEDŐK és IPAROSOK ISMERETTÁRA

Ipartörvény - Mestervizsgák - Jogismeret - Kereskedelmi jog - Munkásbiztosítás - Bankügyletek - Számtan - Könyvelés - Levelezés - Kalkuláció - Üzemtan
Háromszázötven fejezetben minden tudnivaló

81 közlemény

Ötödik rész

Adózás

Közlő: Dr. LÉH TIBOR, ügyvéd

Husz évig tartó adómentességet élvez olyan ház, amely a bánság székhelyén, fürdőhelyen vagy több mint 50.000 lakósu városban épült, ha a ház teljesen új vagy ha teljesen lerombolt épület helyén épült fel. Minden új ház, amely nem a fent jelzett városokban épül, csupán 10 évi adókedvezményben részesül.

Ha ellenben csupán új házfőről van szó, amelyet egy már fennálló házhoz építenek vagy csak új emeleti részről, úgy a kedvezmény csak a fenti idő felére érvényes, tehát báni székhelyen, fürdőhelyen vagy több mint 50.000 lakósu városban, 10 évre, a többi helyen 5 évre.

Az adókedvezmény iránti kérvényt annak a hónapnak utolsó napjától számított 30 napon belül kell benyújtani az illetékes adóhivatalnak, amely hónapban a használatot engedélyezték, vagy a lakás már tényleges használatba került. Ha az adófizető a kérvénnyel elkészik, úgy a kedvezményt későbbben is kérheti, de ez esetben az elmúlt időre a rendes házadót tartozik fizetni, mintha a ház régi lenne, s csupán a kérvény beadása napjától részesül adókedvezményben.

Sokan ezt a kedvezményt házadó-mentességnek nevezik, ez a kifejezés azonban téves. A ház igenis a rendes házadó alá esik s a fenti módon kiszámított jövedelem után köteles a tulajdonos (bérelő vagy haszonélvező) 12% állami adót fizetni. A kedvezmény abban nyilvánul, hogy új házaknál nem kell fizetni sem a kiegészítendő, sem a báni, sem a városi pótdótot.

Meg kell még itt jegyeznünk, hogy ez a 12 százalékos állami házadó csak 6 százalékosat tesz ki azoknál az új házaknál, melyeknél az adófizetési kötelezettség még 1931 december 31-e előtt keletkezett.

Földművesek, ezeknek mezőgazdasági munkásai részére szánt lakások teljes adómentességben részesülnek, amennyiben a házak városok, fürdőhelyek vagy járási székhely határain kívül fekszenek s amennyiben az illető helyiség lakosságának száma nem haladja meg az 5000 lelket.

Azok a földművesek, akik ezt az adómentességet nem élvezik, valamint azok a kisiparosok, akik városok vagy fürdőhelyek határain kívül laknak, nem tartoznak évről évre adóvallomást benyújtani, mert az ő házuk bruttó jövedelmét a törvény állapítja meg táblázat szerint.

KERESETI ADÓ

Kereseti adó alapja minden jövedelem, amely ipar és kereskedelmi üzletből, értelmi vagy bármilyen más haszonhajtó foglalkozásból származik. Az egyenes adóról szóló törvénynek ez a része a legfontosabb, mert egyrészt átfogja az egész gazdasági életet s nincs iparos, kereskedő, aki előtt ismeretlen lenne ennek az adónemnek hivatalos neve, tevévina.

Az adófizetés kötelezettsége az ipar, foglalkozás vagy a vállalat megkezdését követő hónapban kezdődik. A munka (ipar, üzlet, gyár, szellemi foglalkozás) megkezdését 14 napon belül be kell jelenteni az illetékes adóhivatalnál, tekintet nélkül arra, hogy az ipar üzésére, üzlet vagy vállalat megnyitására vagy más foglalkozás folytatására törvényes engedély birtokában van-e az adófizető, mert a bejelentés elmulasztását 50-500 dinárig terjedhető pénzbírsággal sújtja. Az adófizetés kötelezettsége megszűnik annak a hónapnak végével, amelyikben az adófizető üzletét eladta vagy az üzletvezetése (az ipar további üzése) ideiglenesen vagy véglegesen megszűnt, amennyiben ezt 14 napon belül bejelenti az adóhivatalnál. Ennek a bejelentésnek elmulasztása nem von maga után semmiféle büntetést, következménye csupán az, hogy az adófizetés kötelezettsége annak a hónapnak utolsó napjával ér véget, amelyben az üzlet beszüntetését vagy eladását írásban bejelentették. Megjegyzendő, hogy a bejelentés benyújtásáról a fél kérelmére az adóhivatal elismerésvényt tartozik adni.

Nem esik kereseti adó alá a házi gazdálkodás, amennyiben saját szükségletek kielégítésére szolgál, sem pedig mezőgazdaság vagy erdészeti gazdálkodás. Így tehát ha valaki saját gyümölcsét konzerválja, saját borát adja el, nem tartozik fizetni kereseti adót, s be sem kell adóvallomásában jelentenie. Természetesen csak akkor, ha a gazdálkodást nem üzi üzletszerűleg, mert a gazdálkodás a földadó alakjában már egyszer megterhelés alá esett. Ugyanígy nem esnek kereseti adó alá a nyilvános számadásra kötelezett társaságok, mert ezek megterhelése szintén külön adónemet képez.

(Folytatjuk)

S P O R T

Utolsó üzenet?

A XII. helsinki olimpiai bizottság felhívása a világ sportolóihoz

Helsinkiből szétküldték az olimpiai játékok rendezőbizottságának szokásos időszaki jelentését. A jelentés azonban ezúttal nem a XII. olimpia előkészületeiről számol be, hanem felhívást intéz a világ összes sportolóhoz. A felhívás bevezetésképpen elmondja, hogy milyen büszke és boldog volt Finnország, amikor 1938-ban a nemzetközi olimpiai bizottság Finnországot bízta meg a XII. olimpia megrendezésével. Helsinkiben azonnal hozzáláttak a munkához és 1939 őszén a munkálatok már annyira előrehaladtak, hogy az olimpia sikere minden tekintetben biztosítottak látszott. A felhívás így folytatja:

» Már csak alig egy esztendő választott el bennünket az olimpia ünnepestes megnyitásától, amikor a bolsevik Oroszország, megszegve Finnországgal szemben vállalt összes kötelezettséget, brutálisan rávetette magát hazánkra... Célja az, hogy vérbefojtsa a finn szabadságot.

A finn nemzet egy emberként ugrott talpra, hogy fegyverrel a kezében megvédelmezze hazája függetlenségét. A

békés munkálatokat abba kellett hagyni. Ettől kezdve minden erőt a finn nemzet életjoga megvédelmezésére kell felhasználni. A finn nép az életéért küzd.

Finnország — mondja tovább a felhívás — nem küld szét többé olimpiai körleveleket, vagy jelentéseket. A XII. olimpia rendezőbizottsága még egyszer összeült, hogy az itt következő felhívást intézze a világ minden sportolójához. Kérjük valamennyi sportbarátunkat és a világ minden sportolóját, hogy gondoljon e pillanatban Finnországra, arra az országra, amelyre a XII. olimpia megrendezése vár, s amely remélte, hogy 1940 nyarán fogadhatja a világ sportfjúságának színe-virágát egy békeünnepen.

Vajjon a XII. olimpiai játékok szervezőbizottságának ez a felhívása egyben utolsó üzenet is? Világ sportolói, erre ti adhattok választ!

A felhívást aláírták: J. W. Rangell elnök, Ernst Krogius alelnök, Urho Kekkonen, a finn olimpiai bizottság elnöke és Eric von Frenckell alelnök, Helsinki város olimpiai biztosa.

MEGALAKULT A SZERB USZÓ SZÖVETSÉG

Vasárnap délelőtt tartotta meg alakuló közgyűlését a beográdi Bob helyiségében a Szerb Uszó Szövetség. Az ülésen a noviszádi Galeb, a petrovgrádi Vojvodina, a Palicsi SK, szombori Sport, a Szentai AK, továbbá a beográdi Brgyanin, Bob, Szever és BUSZK s a hercegnovi Jadran képviseltette magát.

A szövetség fennhatósága a horvát és drávi bánságot kivéve kiterjed az ország területére, vezetősége így alakult: elnök Miodragovic (Beograd), alelnök Nenadovic (Hercegnovi) és Lázics (Noviszád), titkárok N'kolajevics és Miskovic, pénztárnok Kocsovics, technikai előadó Mirkó P'amenac.

A szövetség 3 alszövetségre oszlik, ugymint beográdi, noviszádi és tenger-melléki alszövetségre.

AZ OLASZ BAJNOKSÁG ÁLLÁSA

1. Bologna	19 10 6 3 3 27:14 26
2. Genova	19 11 4 4 44:27 26
3. Ambrosiana	19 11 3 5 29:16 25
4. Lazio	19 8 6 5 26:19 22
5. Torino	19 9 3 7 24:21 21
6. Juventus	19 9 3 7 29:31 21
7. Milano	19 7 5 7 32:23 19
8. Roma	19 7 5 7 16:18 19
9. Venezia	19 7 5 7 25:29 19
10. Triestina	19 7 4 8 26:25 18
11. Bari	19 6 6 7 21:26 13
12. Novara	19 8 2 9 18:22 18
13. Fiorentina	19 6 4 9 27:31 16
14. Liguria	19 4 8 7 17:26 16
15. Napoli	19 4 3 12 11:29 11
16. Modena	19 2 5 12 17:32 9

ASZTALI TENISZ

A noviszádi alszövetség ma, kedden este félnyolc órakor a Maros-vendéghelyen ülést tart, amelyre kérjük az igazgatótanács és az intézőbizottság tagjainak megjelenését. — A vezetőség.

Futball-eredmények

Kragujevac: Gragyzanski (Szkoplye)-Radnicski 1:0 és Sumadija—Szlávia (Tyuprija) 2:0, mindkettő barátságos.
 Borovo: Bata SK—Mitics (Beograd) 3:2 (1:2), barátságos.
 Zemun: Zemun SK—Gratcsár 5:1 (0:1), barátságos.
 Magyarország: Elektromos—Kispest 8:4 (nagy meg epetés), Ujpest—Taxi 6:1, Gamma—MÁVAG 7:3, WMFC—Pészügy 4:2, Szolnoki MÁV—Kecskeméti AC 6:1, Haladás—Egyetértés 2:1. Valamennyi mérkőzés barátságos volt.
 Páris: Franciaország—Anglia 1:1 (1:1), válogatott mérkőzés, 30.000 néző.
 Bécs: Admira—Wacker 4:2 és Rapid—Vienna 5:5, bajnoki mérkőzések.
 O'aszország: Bari—Milano 2:0, Genova—Lazio 4:0, Fiorentina—Novara 2:2, Torino—Bologna 2:1, Juventus—Modena 2:1, Venezia—Triestina 0:0, AS Roma—Napoli 1:0, Ambrosiana—Liguria 1:0.

Rövid sport hírek

Mojsztranában vasárnap rendezték meg Jugoszlávia 30 kilométeres sifutó bajnokságát. Első lett Janez Kn'fic, második Petrics, harmadik Klancsnik, valamennyien lyublyanai versenyzők.
 A magyar jégkorongcsapat Baselben 14.000 főnyi közönség előtt 11:1 arányú vereséget szenvedett a svájci válogatottól. A magyar csapat menségére szolgál, hogy kapujából hiányzott dr. Csák s ez is egyik oka annak, hogy az egyébként kitudó svájciak ilyen nagy gó'arannyal győztek.
 A magyar nemzeti bajnokságban vasárnap a következő mérkőzésekkel kezdődik az első tavaszi forduló: Ujpest-Elektromos, Gamma—Kispest, Hungaria—Taxi, Szeged—Törekvés, Haladás-Kassa, Szolnoki MÁV—Boecskai. A szabados Ferencváros barátságos mérkőzést játszik a WMFC-vel.
 Stockholmban a svéd válogatott jégkorongcsapat 2:1 arányban győzött a finn válogatott ellen.
 A világ legjobb vízipóló csapata, a Nemzetközi Uszó Szövetség ügyvezető elnökének most megjelent ranglistája szerint így festene: Mezei — Padou, Gunst — Isse é — Ognio, Németh, Brandy. A 7 játékos között van 3 magyar s 1-1 német, francia, belga és olasz.

A petróleum hadvezére

Mit akar Weygand tábornok a Kaukázusban?

Utóbbi időben megint sok szó esik a Közelkeletnek és a Fekete-tenger vidékének stratégiai jelentőségéről. Külföldi semleges lapok gyakran írnak arról a hadseregről, amelyet a nyugati hatalmak a francia hadsereg volt vezérének, Weygand tábornoknak vezetésével a francia protoktorátus alatt álló Szíriában szerveztek meg s amely

általilag megközelíti az egymillió létszámot.

Ilyen hadsereget határozott célok nélkül francia és angol részről aligha helyeztek volna el a túljadonkípeni háborus arcvonalától ilyen nagy távolságra. De mik ezek a célok? — ez a kérdés érthetően sokat foglalkoztatja nemcsak a nyugati hatalmak ellenfeleit, hanem a világsajtót is.

Annai mindenesetre kétségtelennek látszik, hogy London és Páris számol a most kezdődő évben a háborus események keleti kiterjedésével is. Csak az a kérdés, hogy ezt a kiterjedést melyik háborus fél kezdeményezné. Legjobb magyarázat a Baku-vidéki petrolterületet jelöli meg annak a célnak, amely a szíriai angol-francia hadsereg működése előtt áll. Ez a petrolterület, amelynek döntő szerepe lehet Oroszország és Németország harcokszínterében, közvetlenül a török határ mellett fekszik s a petrolvezetékek főkijáratát Batum város közvetlenül a határ mellett, a meszehordó ág, ukolárolásban van.

A TIMES VÉLEMÉNYE

— A mai háboruban igen nagy fontosságot szerepet játszik a petrolterület és annak kimenetelét szinte döntően befolyásolja. Az a hadviselő állam, amelynek nincsen semmi lehetősége, hogy petrolterületet szerezzen be, repülőgépeit, harcikocsijait és szállító autót nem használhatja; ezek

teljes tehetetlenségre vannak ítélve.

Olyan ellenséggel szemben tehát, amelynek megfelelő petrolterületi források vannak, biztos vereségre van ítélve. Így mindenképpen indokolt és szükséges hadművelet az ellenség szükségleteit ellátó petrolterületi vidék megszállása.

— A jelenleg harcban álló nagy hatalmak petrolterületi forrásait igen bizonytalanul teszi az a körülmény, hogy egyikük sem rendelkezik határain belül a háború igényeinek megfelelő petrolterülettel. — Háborus időben Németország évi petrolterületi szükséglete

12—15 millió tonna.

Szovjetország háromszor ennyi petrolterületet igényel, mivel itt a mezőgazdasági termelést is az autórak-
torokkal való munkára alapozták.

AMIVEL AZ ANGOLOK SZÁMOLNAK

Egyezmény útján sikerült megakadályozni Románia petrolterületi termelésének egy részét. Békeidőben a petrolterületi hajók a Borsponton keresztül a Földközi-tengeren át Európa megkerülő útjával eljutnak

Hamburgig. Jelenleg ez az út a németek elől el van zárva. Így a román petrolterület csak a Duna vizén juthat el Németországba s a nagymérvű petrolterületi szállítás

az összes folyami ciszternahajókat igénybeveszi.

— Németország petrolterületi szállítást illetően a kaukázusi és Káspi-tengeri melléki orosz szondák biztosítják elsősorban. A petrolterületi központjában itten Baku és Grozny áll, innen földalatti csőhálózat vezet a petrolterület a Fekete-tengeri kikötőkbe, valamint Batum és Tuapse kikötőjébe. Mivel azonban jelenleg a német hajók nem hatolhatnak be a Földközi-tenger medencéjébe, az oroszországi petrolterületi szállítása csak vasúton vagy más vízi úton történhetik.

— Ami a folyami úton történő szállítást illeti, a ciszternahajók feltehetően a Volgán Nizni-Novgorodig, innen a nemrég készült csatornán át, amelyet csak ezelőtt egy évvel fejeztek be, Szentpétervárig juthatnak, ahonnan a Balti-tengertől elérhetik Németországot. Ez az út, Bakutól a német kikötőig nem kevesebb, mint 5000 kilométer! A szállítás hosszú időt vesz igénybe, sőt tekintettel arra, hogy a csatornák télen be vannak fagyva, hónapokon át szünetel is.

— Más részről világos, hogy a Fekete-tenger mellékén elterülő petrolterületeknek nagy stratégiai jelentősége van. Ha Románia megszünteti a petrolterületi szállítást és ha a moszkvai kormány valamely okból elveszíti uralmát, sőt már abban az esetben is, ha ezen a vidéken a petrolterületi termelés csökken,

ez a két nagyhatalom teljesen üzemanyag nélkül maradna és hadseregei teljes télenségre volnának kárthatva.

★

A németek megadták minderre a választ. Megkötötték az olajszerződést Romániával.

„... az elsőszülöttet ne'em add”
II. Mózes 22:28

Szülői szívünk mélyes fájdalommal, de a minket próbára tevő irgalmas Isten kegyelmét kérve, mindenképpen rosnamkat és ismerőseinket, hogy egyetlen, drága jó fiunk, akit mi Istennek ajánlottunk és az O evangélium szerint reformált keresztény anyaszentegyházban az Ige szolgálatára felnevelünk,

Biró László

a kolozsvári Református Theológia IV. éves hallgatója

rövid, de fájdalmas szenvedés után, február 12-én, 23 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének.

Sokát szenvedett drága fiunk holttestét február 13-án, kedden délután a szülői házában A. Adamovicsa ut. 24. sz.) szelítük be egykori igehirdetésének színeire, a városi református templomban, ahonnan délután 4 órakor tartandó gyászistenizés után kiserjük ki a Pirosi-úti református temetőbe.

„Az Úr adta, az Úr vette el.
Alföld, legyen az Úr neve”
(Job. 1:21)

Noviszád, 1940 február 12.

Biró János, édesapja
Biró Jánosné
sz. Papp Eszter, édesanyja

APRÓHIRDETÉSEK

ugy hétköznap, mint vasárnap egy szó 1.— dinár, vastagbetűs 2.— dinár. A legkisebb apróhirdetés ára 12.— dinár. Hirdetéseket a másnap lapra délután 3 óráig, szombaton déli 12 óráig vesszünk fel. A hirdetési adó a hirdetőfelet terheli.

Uránia Mozi - Noviszád

A magyar filmgyártás legnagyobb alkotása

Fekete Gyémántok

Jókai Mór regénye. Vajda László rendezésében. Szereplők: Jávorka Pál, Szecskó Zita, Törzs Jenő, Csorós Gyula, Rózsahegyi Mátyás, Greguss Zoltán. Telefon 40.31

KILENC

gémnek egy keszeg mit sem ér — tartja a szó. De egyetlen üveg »Növényharmat« is hosszú ideig elég a legnépesebb családban is, hiszen cseppenként fogy csak, olyan varázslatos az ereje! De mindenki jegyezze meg: zöld skatulya, zöld üveg! Aki mástól vár, az szomorúan jár — mondja az aggszó! A »Növényharmat« ára most 14.— dinár. 866

HÁZASSÁG

KATONAMENTES, 48 éves szemerként üzletember vagyok, saját házamban két üzettel rendelkezem Noviszádon. Szeretnék élettársnak független magányos nőt, aki felerészben hasonló tőkével rendelkezik. Ajánlatokat: »Közös otthon« jellegre a kiadóba kérek. 837

ALLAST KERES

HÁZVEZETŐNŐI állást keres harminc éves elvált asszony magányos úrnál. Leveleket: »Harminc éves« jellegre a kiadóba kár. 826

HÁZMESTERI állást keres gyermektelen házaspár, kőműves. Sinagli Mátyás, Noviszád, Petlova 2. 827

ALLAST KERES érettségizett (jogász) fiatal ember, irodista, megbízható, munkaszerető, elmenne bárhová vállalkozás, ahol agilis, önálló, jó szervező munkaerőre van szükség. Beszél szerbül és magyarul. Címe megtudható a kiadóban. 851

SZERB, magyar, német és román nyelvet beszélő középkorú ember bármilyen állást keres. Címe a kiadóhivatal továbbít. 871

FLADÓ

BORBÉLYÜZLET más elfoglaltság miatt eladó. Cím a kiadóban. 872

KERESLET

FŐZNI TUDÓ bejárónőt február 15-re felvesz Hering-studó, Noviszád, Trg Oszlobodjenja 6. 870

JEGSZEKRENYT keresek 2 ajtóval, jó állapotban lévő. Cím a kiadóban. 873

KÜLÖNFÉLE

FIAT Wanderer, D.K.W. Audi-Horch

gépkocsi képviselő PIRELLI autógumi autóalkatrészek, felszerelések, AUGUST KUTALEK, NOVISZÁD, Kralja Petra II. 64—84, Telefon 31.06

AVALA MOZI - Szubotica

SZERDÁN UTOLJARA

Petőfi Sándor örökbeesü költeménye

János Viléz

Főszerepben: DR. PALLÓ IMRE, DAYKA MARGIT, KISS FERENC, PEERY PIRI, CSORTOS GYULA, SIMOR ERZSEBET, VITEZ TIBOR, GÖZÖN GYULA, BILICSI TIVADAR. A legnagyobb magyar filmsiker —

Egy-egy mozinak hónapokig volt a műsorán.

TÜZHELYEK, kályhák legolcsóbban SZENES vasútleben SZUBOTICÁN.

SZEPLŐT, pattanást, hámlást, orrvörösséget és más arctisztatlanságot pár tégely használata után biztosan eltüntethet DARUVARI krém minden szakszertben kapható Háromsarkos nagy doboz 15.—, kis doboz 7.50 dinár. Postán küldi: BLUM gyógyszerüzem, Szubotica

DR. FILIPON CREME a modern kozmetika remekműve, a legjobb és legkedveltebb zsírtalan nappali krém. Apoteka Küchler, Vršac. 2474

FIGYELEM! Drága a tüzelőanyag ellenben majdnem ingyen fűrészpapor állandóan kapható, Noviszád, Lujza Bartua 52. 877

VETŐMAG ELŐJEGYZÉS hatvani XI-es zab, hatvani 129-es sörárpa és szegesborsóra már most eszközölhető. Puszta zobnaticai gazdaság, B-Topola, postafók 17. 809

Torokfájás... nem tudsz nyelni, mégis folyton nyelni kell. Végy 50 ögetéshez Pentát s bajod gyorsan múlik el. Kapható gyógyszerüzemekben és kereskedésekben. Gyógynövény extract ára üvegenként 12 Dinár.

„Orthopäd“ cipőket

minden fájó lábára, a legújabb módszerek szerint garanciával készit. Gái István, Szubotica Zrinjski tér 2

Reggeli Ujság

Uredništvo i administracija Szerkesztőség és kiadóhivatal: Noviszád, Kralja Petra II. (Futoski put) 50. Telefon: 21—37, éjféli 20—58. Feltöltés kiadó: Andreo Dezső. A kiadóvezető: Előfizetés: Preplata — Előfizetés: egy héta 28.— dinár (kihordó útján 30 din.) Három héta 80.— dinár (kihordó útján 86 din.) Félévre 160.— dinár (kihordó útján 172 din.) zslazi svakodneвно — Megjelenik naponta. Post. čerovni račun — Postacselekszám: Beograd, 59 754. Zagreb, 46.692